

„A BIMBÓ ÚT” ELFELEDETT TÖRTÉNETE

THE FORGOTTEN STORY OF “BIMBÓ STREET”

Wintermantel Balázs

WJLF Soá és Kereszténység Kutatóintézet

ÖSSZEFOGLALÁS

A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjének „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának, a Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványának és az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének élete összekapcsolódott egyrészt vezető személyiségük, Éliás József személyében, másrészt fél évtizeden keresztül egy épületben zajlott; a Budapest rózsadombi, Bimbó út 51. szám alatti villában.

Az épület viszontagságos története és tulajdonosváltásai jól szemléltetik a világháborúba sodródó országnak a háború alatti végsőkig tartó küzdelmét, a háborút követő, az egyházak életében is erőteljesen tapasztalható fellendülést, majd a kommunista rendszer megszilárdulásával az egyházaknál is kialakult, megmerevedő hozzáállást. A rendszerváltást követő kárpótlás az egyházak életében sem töltötte (tölthette) be azt a rendeltetését, mely az ezt előíró törvényt meghozók célja volt, de mégis segítséget jelentett a történelmi egyházak működéséhez.

Az egyháztörténeti tanulmányok között ritka egy konkrét épület történetének bemutatása, melyre tanulmányomban kísérletet teszek. Az 1916 és 2016, de kiemelten az 1945 és 1952 közötti eseményeket részleteiben ismertető helytörténet 33 korabeli, eddig nem publikált dokumentum jegyzetelt forrásközlésével egészül ki, melyek három egyházi levéltárból, illetve magángyűjteményből származnak többéves saját kutatásom eredményeképpen, s az áttekintő tanulmányban nem részletezett kérdések megismeréséhez nyújt szinte teljeskörű háttérinformációt.

ABSTRACT

The life of the “Good Shepherd” Missionary Subcommittee of the General Convent of the Hungarian Reformed Church, the “Good Shepherd Foundation” of the Hungarian Evangelical Churches and the Hungarian Federation of the International Hebrew Christian Alliance were intertwined through the person of their leader, József Éliás, and also because for half a decade they were located in the same building; the villa at 51 Bimbó Street, Budapest, Rózsadomb.

The building’s turbulent history and changes of ownership illustrate the struggle of a country drifting into the world war all to the end, the post-war boom in church life, and the post-war stiffening of attitudes in the churches as the communist regime gained ground. After the end of communism in Hungary, reparations in the life of the churches did not (or could not) fulfil the purpose intended by those who enacted the law, but it did help the functioning of the historic churches.

Among church history studies, it is rare to present the history of a specific building, which is what I attempt to do in my paper. The local history, which describes the events of 1916–2016, but particularly those of 1945–1952 in detail, is supplemented by annotated sources of 33 previously unpublished documents from three church ar-

chives and private collections, which are the result of my own several years of research and provide almost complete background information for the issues not detailed in this overview.

Kulcsszavak: „Jó Pásztor” Missziói Albizottság, Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványa, International Hebrew Christian Alliance (IHCA), Éliás József, dr. Kádár Imre, Magyarországi Református Egyház

Keywords: The "Good Shepherd" Missionary Subcommittee, the Good Shepherd Foundation of the Hungarian Evangelical Churches, the International Hebrew Christian Alliance (IHCA), József Éliás, dr. Imre Kádár, Hungarian Reformed Church

A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjének „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának, a Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványának és az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének élete nemcsak vezető személyiségük, Éliás József személyében kapcsolódott össze, hanem fél évtizeden keresztül egy épületben is zajlott.

A Jó Pásztor Missziói Albizottságot¹ 1942. október 20-án alakította meg a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje. Vezetője Muraközy Gyula Kálvin-téri lelkész, a Missziói Bizottság elnöke volt. A megalakulástól feladata volt a zsidótörvények által hátrányos megkülönböztetésben részesített egyháztagok lelkigondozása és védelme, illetve a zsidómisszió végzése. Tevékenysége nagyságrendekkel túlnőtt, túllépett, konkrétan az embermentéssel – különösen a nem egyháztagok vonatkozásában – az egyház által megfogalmazott elvárásokon. A munka vezetője Éliás József² református lelkész volt, aki 1944 közepéig lelkész-titkár, majd igazgató lelkészként irányította az Albizottság munkáját.³ A Magyar Evan-

¹ A szervezet történetéről lásd részletesen: *Jakab Attila*: Magyar és keresztény ország. Keresztény felekezetek és antiszemitizmus a Horthy-korszakban. Válogatott tanulmányok. Szociológiai dolgozatok 13. Szerkesztette: Wintermantel Balázs – A Wesley Egyház- és Vallásszociológiai Kutatóközpont sorozata. Wesley János Lelkészképző Főiskola, teológus és lelkész szak, Wesley Egyház- és Vallásszociológiai Kutatóközpont. Budapest. 2021.

² 1914-1995. Református lelképásztor, teológus, drámaíró. A Jó Pásztor megalakulása előtt Cegléden segédlelkész, a Jó Pásztor Alapítvány megszűnése után 1955 és 1958 között Szigetszentmiklóson, majd 1958 és 1973 között a debreceni nagyerdő-egyetemi templom lelkésze volt. Nyugdíjba vonulása után teológiai munkákat, drámákat és verseket írt.

³ Kivonat a Református Konvent 1942. november 10-én kiállított, a konvent elnökségi tanácsának Budapesten 1942. évi november hó 6. napján tartott ülése jegyzőkönyvéből 9. szám. Evangélikus Országos Gyűjtemény (a továbbiakban: EOGY), EOL Bp-i EM 18. dob. Iktatott iratok.

géliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványát 1945. május 1-én alapították a református és evangélikus egyházi vezetők a szociális támogatások végzésére, az evangéliumi keresztyén missziói egyházak munkájának támogatására és a fasiszta rendszer által üldözöttek, valamint hátramaradtjaik lelki és karitatív gondozására. Az Alapítvány 1955. március 31-ig működött.⁴ Az International Hebrew Christian Alliance (IHCA), Nemzetközi Zsidókeresztyén Szövetség (magyarországi szervezete) 1946. június 8-án alakult és az 1950 január 11-i, a belügyminisztérium általi feloszlataásáig működött. Céljaik szerint nevelő munkát akartak kifejtetni híveik részére bizonyásítétevő életük lelkigondozása és megfelelő lelki munkások nevelése által. Bár magukat nem tartották kifejezetten missziós testületnek, minden zsidómissziói szorgalmat hatékonyan szándékoztak előmozdítani és támogatni. Szociális téren minden zsidókeresztyénnek segítségére kívántak lenni, valamint az antiszemitizmus leküzdésében hatékonyan részt kívántak venni és az üldözöttek mellé állni.⁵

A Budapest rózsadombi, Bimbó út 51. szám (hrs: 12806) alatti villa vizsontagságos története és tulajdonosváltásai jól szemléltetik a világháborúba sodródó országnak a háború alatti végsőkig tartó küzdelmét, a háborút követő, az egyházak életében is erőteljesen tapasztalható fellendülést, majd a kommunista rendszer megszilárdulásával az egyházaknál is kialakult, megmerevedő hozzáállást. A rendszerváltást követő kárpótlás az egyházak életében sem töltötte (tölthette) be azt a rendeltetését, mely az ezt előíró törvényt meghozók célja volt, de mégis segítséget jelentett a történelmi egyházak működéséhez.

Az épület legkorábbi történetére vonatkozóan 1916-ból találtuk az első adatot, miszerint e címen lakott, s mint az épület tulajdonosa szerepelt Krenner Viktorné a Budapesti Czim- és Lakásjegyzékben⁶. Az általunk is ismert épület polgári villaként nagy és gondozott kerttel 1934-ben épült Deli Lajos Dezső és Faragó Ferenc⁷ tervezők 1933. októberi tervei alapján a Goldberger család számára⁸. A Goldbergerek a magyar textilipar nevezetes személyiségei, de máig pontosan be nem azonosított okból első tulajdonosként mégsem ők költöztek be a villába, hanem Schober József, a magyar textilipar szintén ismert személyisége, a Merkúr Szövöde Rt. és a Danubia

⁴ EOGY, EOL Kemény Lajos budapesti esperes hagyatéka 7d V_12 Zsidómisszió 1945. A Jó Pásztor Alapítvány alapítólevele.

⁵ MREZSL 72. fond IHCA 1. dob Jegyzőkönyv 2. o.

⁶ Levéltári iratgyűjtemények - Budapesti Czim- és Lakásjegyzék FSZEK. Internet: <https://archives.hungaricana.hu/hu/lear/Lakcimjegyzek/10614/?list=eyJmaWx0ZlXJzIjogeyJEQVRBQkFTRSI6IFsiTEFLQ0lNSkVHWVpFSyJdfS-wgInF1ZXJ5IjogIkhSU1o9KDEyODA2KSJ9> [20.06.16.]

⁷ Otto Machalitzky bejegyzése egy, a budapesti II. kerület történetéről alakul Internetes csoportba. [20.06.16.]

⁸ Internet: http://www.budapestedu.hu/zold_kultura/zold_ertekek/okokollegium.html [20.06.16.]

Textilelőkészítő Rt. igazgatója, valamint felesége, szül. Székely Szántó Lili. A Schober-család 1939-ben elhagyta az országot, Kanadába költöztek, és 1939 novemberében⁹ a villába Argentína budapesti főkonzulátusa költözött bérlőként a József körút 3. szám alól, itt lakott – a telefonkönyvi adatok szerint 1941 és 1944 között bizonyosan – a főkonzul, bizonyos Miguel Angel de Gamas.

A háború alatt, 1944-től az épületben volt a Mikó Zoltán vezérkari repülő százados által vezetett Görgey partizáncsoport (zászlóalj) főhadiszállása,¹⁰ és egyben fegyverraktárként is működtek. A háború után, 1946-ban a jelentősen megsérült épületet tulajdonosa hirdetni kezdte: „Palotaszerű rózsadombi 7 szobás villa teljes komforttal, kerttel, kanadai állampolgár tulajdona költséghozzájárulás ellenében bérbeadó.”¹¹ Egy év elteltével az ingatlanra még mindig vevőt keresett, immár egy kifejezetten az eladással megbízott ügyvéd: „Bimbó-út 51. sz. 8 szobás, modern, emeletes villapalota eladó vagy bérbeadó. Tárgyal: dr. Gál József ügyvéd, Nádor utca öt.”¹²

A kétéves keresés meghozta gyümölcsét, mert a világháború alatt a Magyarországi Református Egyház Egyetememes Konventjének „Jó Pásztor” Missziói Albizottsága által üzemeltetett gyermekotthonai közül néhánynak a működésére még szükség volt. A gyermektelepek fenntartását átvette a Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványa. Az International Hebrew Christian Alliance díjjal és pénzjutalommal ismerte el Éliás József embermentő tevékenységét. A Jó Pásztor munkatársa, Hajós Mária amerikai előadókörútja során részletesen beszámolt a Jó Pásztor tevékenységéről, melynek eredményeként az IHCA jelentős anyagi támogatást juttatott mind a Jó Pásztor, mind az időközben Magyarországon is megalapított IHCA fiókszervezet részére. 1948-ból újsághír is tudósít minket arról, hogy „Változatlanul élénk volt a hét ingatlanforgalma. [...] A Bimbó-út 51. sz. villát özv. Schober Józsefné adta el 5400 USA-dollárért egy amerikai érdekeltségnek.”¹³ Így lett az épület gyermektelep és missziói otthon.

⁹ Az Est – Pest I. év. 2. szám 1939. november 20. 6. o.

¹⁰ Számos könyv és újságcikk tudósít az eseményekről, pl. *Cseres Tibor*: A háború legnehezebb órája. Magyar Hírlap 1970. április 26. (3. évf. 115. szám) 10. o.; *Bodolay Géza – Zavodszky Géza*: Hazámnak akartam szolgálni. Köznevelés 1970/12. (XXVI. évf. 12. szám) 7-9. o.; *Benkő Zoltán*: Fejezetek az ifjúsági ellenállás történetéből (1944-45). Új Látóhatár 1973/2 (XXIV. évf. 2. szám) 142-153. o.; Járőr a Bimbó út 51-ből. Hertelendy János. *Vadász Ferenc*: Legenda nélkül. Bp. 1975., 70–71. p., *Gazsi József*: Fények a Börzsönyben.

¹¹ Magyar Nemzet 1946. augusztus 15. II. évf. 181. szám 8. o.

¹² Magyar Nemzet 1947. június 22. III. évf. 22. szám 9. o. – Érdekes megfigyelnünk az ingatlanhirdetések jellemző vonását, a szobaszám növekedést, annak ellenére, hogy az ingatlan felújítására feltehetően nem került sor.

¹³ Magyar Nemzet 1948. augusztus 15. (IV. évf. 187. szám) 2. o.

A korabeli újságok hirdetései alapján 1953. januárban boltvezető szakiskola indult az épületben, 1969-ben pedig csecsemőotthon létesült ugyanitt. 1952-től az épületben középiskolai leánykollégium, a Vendéglátóipari Leány Diákotthon, majd az Ady Endre Fővárosi Gyakorló Kollégium kapott helyet. A Kollégium 2012-es megszüntetésekor volt igazgatójuk tette közkinccsé ismereteit az épület általa ismert történetét.

„A Goldberger család emigrációja után, a német megszállás idején különböző katonai, félkatonai és karitatív szervezetek vették birtokukba. Nagyon nehéz kutatni a ház kronologikus történelmét, mert az épületben írásos dokumentumok nem maradtak. Csollán Ernő „Ég a ház” című (Magvető Kiadó, 1972.) művében arra találunk utalást, hogy az antifasiszta ellenállási mozgalom számára hadtáp és logisztikai bázis működött itt. A közeli házak lakóinak elmondása szerint rövid ideig követségi alkalmazottak is laktak az épületben. 1952-ben, az államosítást követően a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének javaslatára a Belkereskedelmi Minisztérium megalapította a Vendéglátóipari Leány Diákotthonát. Ettől az időponttól az épület nevelési-oktatási célokat, középfokú kollégiumi ellátást biztosít. Az 1972. évi VI. számú tanáctörvénnyel a közoktatási intézmények a szaktárcától tanácsi fenntartás alá kerültek, majd 1990-ben, a rendszerváltás után önkormányzati fenntartójuk lett a közoktatási intézményeknek.”¹⁴

Érdekes megfigyelnünk, hogy a tulajdonosi szerkezetet részleteiben ismertető épülettörténet az 1945-től 1952-ig tartó, nyolcéves időszakot egy egységként kezeli, így az 1948-tól az épület államosításáig tartó öt évről semmit nem közöl. Jelen dokumentumközlés a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjének „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának, a Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványának, az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének iratai és Éliás József irathagyatékának segítségével mutatja be az épület ezen időszakának legfontosabb, s különösen a tulajdonváltozásokhoz kapcsolódó momentumait.

A dokumentumok alapján megismerhetjük e pár „rejtett” év történetét. Hajós Mária amerikai adománygyűjtése egy magyarországi zsidókeresztény gyermekotthon céljára eredményes volt, mert a támogatásokból 1948 januárjában az IHCA megvásárolta az épületet, amit jelképes éves díj ellenében a magyar Alliance (IHCA) és a „Jó Pásztor” Alapítvány rendelkezésére bocsátott. Az épületben gyermekotthon létesült. 1949-re a politikai helyzet miatt, az épület megóvása (államosítás elkerülése) céljából a magyar szervezet elnöke, dr. Kádár Imre lehetőséget kapott, hogy szükség esetén az épületet eladhassa, vagy a magyarországi református egyháznak felajánlhassa. Ehhez feltételként a választmány azt szabta, hogy az egyház az Alliance és a „Jó Pásztor” munka folytatását az épületben továbbra is

¹⁴ Internet: http://ibenedic.hu/?page_id=194 Dr. Benedek István a kollégium igazgatójának (1989-) visszaemlékezése. 60 éves az Ady kollégium. Az írás a Budai Hirmondó c. kerületi lap számára készült 2012. márciusban. [20.06.16.]

garantálja. A gyermekotthont az 1948/1949-es tanév végéig még üzemben tartották és az épületnek missziós alkalomra, konferenciákra történő átalakítása érdekében a szükséges intézkedéseket megtették. 1948. novemberben az Alliance tíz évre a Konvent „Jó Pásztor” Konventi Albizottságának bérbe adta (a korábban már „Jó Pásztor” Alapítvány rendelkezésére bocsátott!!!) az ingatlant, hogy azt az egyház a zsidómisszió céljaira, valamint ezzel összefüggésben más missziói munkákra használja fel, azonban 1949 júniusában úgy tervezték, hogy ősztől újabb bérbeadással az Országos Református Missziói Munkaközösségnek is lehetővé teszik református gyülekezeti otthon megvalósítását. 1949. júliustól a ház székhelye lett az Evangélikus egyház zsidómissziós munkaágának is. A házban rendszeres református és evangélikus istentiszteleteket, imaórákat, áhitatokat, és konferenciákat tartottak. 1949 augusztusában a Hebrew Christian Alliance of America USA általános meghatalmazásával megbízott dr. Kádár Imre elajándékozta az ingatlant a Magyarországi Református Egyháznak kikötve, hogy az ajándékozó az ajándék tárgyát képező ingatlant a zsidómisszió érdekében végzendő közjótékonysági, tudományos és közművelődési célokra használja. Az egyház ezt tudomásul vette, vállalva, hogy ennek biztosítására az ingatlant, illetőleg annak mindenkori tiszta hozadékát vagy az ingatlan eladása esetén az érte kapott vételárat külön fogja kezelni, s a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának a kezelésébe adja. Nyáron folyamatosan zajlottak a missziói konferenciák, télen teológuskonferenciát szerveztek. 1950 nyarán a Jó Pásztor Alapítvány engedélyt kér a református egyháztól, hogy irodai ügyeit az ingatlanban intézhesse, melyet először csak szóban, majd írásban is megkapott. 1951 októberében az egyház tíz évre használatba adja az ingatlant az Államkincstárt képviselő Belkereskedelmi Minisztériumnak, vállalva a bentlakó alkalmazottak elhelyezését is. A Jó Pásztor Alapítvány 1952 szeptemberében a Kelenföldi Evangélikus Egyház presbitériumának szeretetéből a Bocskai út 10. sz. alá költözött. A szerződéstől függetlenül, vagy annak ellenére az ingatlan még abban az évben államosításra került, így az IHCA s az épületet rajta kívül használók előzékeny óvatossága nem vezetett eredményre, az ingatlan még egyházi tulajdonként sem maradhatott meg.

1952-ben a Bimbó úti ingatlant államosították a tulajdoni lap tanúsága szerint¹⁵. Az ingatlan kezelője 1978-tól 1998-ig a Fővárosi Tanács V[égrehajtó] B[izottsága] Művelődési Főosztálya volt. Az állami tulajdon 1998-ban a Budapest Fővárosi Önkormányzatra szállt. Az önkormányzat 663/2012. (04.25.) Főv. Kgy. érdemi határozatában kinyilvánította szándékát az Ady Endre Fővárosi Gyakorló Kollégium (1022 Budapest, Bimbó út 51.) és a Terézvárosi Középfokú Kollégium (1061 Budapest,

¹⁵ Budapest Főváros Kormányhivatala XI. Kerületi Hivatala – Nem hiteles tulajdoni lap – teljes másolat a Budapest II. ker. Belterület 12806 helyrajzi számú ingatlanról. Megrendelés ideje: 2017. július 7.

Hegedű u. 1.) 2012. július 1-jével történő jogutód nélküli megszüntetésére.¹⁶ A 932/2012. (V. 30.) Főv. Kgy.¹⁷ határozata 2012. július 1-jei hatállyal kivonta az oktatási ágazat vagyoni köréből és egyidejűleg forgalomképesse minősítette a Fővárosi Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező Budapest II., Bimbó út 51. szám alatti, 12806 helyrajzi számú és Budapest VI., Hegedű utca 1. szám alatti, 29399 helyrajzi számú ingatlanokat azzal, hogy azok további üzemeltetésre és hasznosításra 2012. szeptember 30-ig kerüljenek átadásra a BFKV [Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ] Zrt. részére. A történelem – mint majd az épület államosítással kapcsolatos dokumentumok alapján is megismerhető lesz – ismétli önmagát. A már idézett dr. Benedek István így emlékszik vissza a határozat meghozatalára:

„A fenntartó önkormányzat, mint derült égből a villámcsapás 2012.04.25-én a közgyűlésén minden előzetes, terv, egyeztetés, oktatási bizottsági előterjesztés nélkül, – helyi előterjesztői kiosztással – úgy döntött, hogy a kollégiumot bezárja. Racionalizálás volt az indok, valójában épület-vagyon kimentés volt a cél, mivel nyilvánosságra került a Szél Kálmán terv 2, és világossá vált, hogy a kollégiumok üzemeltetése, működtetése az állami fenntartásba vétel után is fővárosi kötelezettség lesz.”¹⁸

2016. január 28-án a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat közgyűlésén 7-es napirendi pontként tárgyalták a képviselők a „*Bimbó út 51. szám alatti ingatlanra vonatkozó önkormányzati elővásárlási jogról lemondás*” tárgyú előterjesztést. A Képviselő-testület úgy döntött, hogy a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat nem él a Budapest II. kerület, Bimbó út 51. (Eszter utca 10.b) szám alatti, 12806 helyrajzi számú, 2475 m² alapterületű, kivett udvar és kollégium megnevezésű ingatlan tekintetében az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonba adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény 39.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján fennálló elővásárlási jogával a Budapest Főváros Önkormányzata, mint tulajdonos képviseletében eljáró Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt. eladó, valamint a BMB-REAL Korlátolt Felelősségű Társaság (székhelye: 1024 Budapest, Ady Endre u. 19/A., Cg.01-09-270963) vevő között 410.500.000.- Ft + Áfa összegű vételár mellett a 2015. december 16. napján aláírt ingatlan adásvételi szerződés vonatkozásában.

Azaz a Fővárosi Önkormányzat 2016-ban eladta az ingatlant, így a Budapest Főváros Kormányhivatala Földhivatali Főosztály XI. Kerületi Hivatalánál nyilvántartott, Budapest II. kerület, Bimbó út 51. szám alatti,

¹⁶ Főv. Kgy. határozata - kivonat a 2012. április 25-i ülésének jegyzőkönyvéből - Megjelent: Fővárosi Közlöny 2012/13

¹⁷ Főv. Kgy. határozata - kivonat a 2012. május 30-i ülésének jegyzőkönyvéből - Megjelent: Fővárosi Közlöny 2012/15

¹⁸ Internet: http://ibenedic.hu/?page_id=194 Dr. Benedek István a kollégium igazgatójának (1989-) visszaemlékezése. [20.06.16.]

12806 helyrajzi számú, 2475 m² területű, kivett udvar és kollégium megnevezésű ingatlan a BMB-REAL Kft. tulajdonába került.¹⁹

Érdekes momentum, hogy a Magyarországi Református Egyház részére 1992. január 28-án tíz év időtartamra elidegenítési és terhelési tilalom került bejegyzésre az ingatlan tulajdoni lapjára. E széljegy 1999. május 7-én került le a tulajdoni lapról²⁰. A Beszélő egyházi ingatlanigényeket ismertető „Kéri: Népleányok” című összesítése szerint²¹ a II., Bimbó u. 51. 12806 hrsz., 64 férőhelyes Ady Endre Kollégiumot kéri a Református Egyház – A dokumentumok olvasása alapján sikeres volt az épület 1948-as megszerzését koordináló Éliás József ismételt mentőtevékenysége²², mert azzal, hogy 1991-ben egyháza figyelmét – ismételten – felhívta s az ingatlan sorsát eredeti dokumentumokkal és visszaemlékezésekkel igazolta, a Magyarországi Református Egyház a szükséges iratok és ismeret birtokában jelentkezhetett be, ha nem is az ingatlan visszakérésére, de az egyházi kárpótlás részeként járó ingatlanjáraadék folyósítására.

A közzétett dokumentumok több év kutatás eredményeiként álltak össze. A dokumentumokat időrendben közöljük, lábjegyzetben megadva azok forrását. A dokumentumok öt egységre oszthatók és négy iratórző helyről származnak:

Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének jegyzőkönyvei	7 db	A Magyarországi Református Egyház Zsinati Levéltára – 72. fond 1. dob
A Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványának jegyzőkönyvei	13 db	Magántulajdonban, nem hozzáférhető. (Közzététele tervezés alatt.)
A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjének „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának, illetve A Református Egyetemes Konvent Zsidó- és Pogánymissziói Munkaágának jegyzőkönyvei	2 db	A dokumentumokért Majsai Tamásnak tartozom köszönettel. Másolatait a Magyarországi Református Egyház Zsinati Levéltárában készítette évtizedekkel ezelőtt saját kutatásához, a dokumentumokat azonban saját kutatásom során nem sikerült fellelnem.

¹⁹ Internet: <https://budapest.hu/ingatlan/Lapok/ingatlan-elidegenites.asp> [20.06.16.]

²⁰ Budapest Főváros Kormányhivatala XI. Kerületi Hivatala – Nem hiteles tulajdoni lap – teljes másolat a Budapest II. ker. Belterület 12806 helyrajzi számú ingatlanról. Megrendelés ideje: 2017. július 7.

²¹ Beszélő hetilap (1999) 4. évfolyam 27. szám, Internet: <http://beszelo.c3.hu/cikkek/%E2%80%9Ekeri-nepleanyok%E2%80%9D%20„Kéri: Népleányok” Egyházi ingatlanigények> [20.06.16.]

²² Szimbolikus utalás Éliásnak embermentőként végzett háború alatti munkájára.

Éliás József irathagyatéka	9 db	Éliás József örökösei tulajdonában.
„Jó Pásztor misszió iratai”	2 db	Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltár – I. 5. i.

A hosszabb, jellemzően jegyzőkönyvi források esetén kizárólag az épülettel kapcsolatos részek kerülnek közlésre. A kutatás az Éliás József Baráti Kör és a Wesley János Lelkészképző Főiskola Soa és Kereszténység Kutatóintézet kutatási programja alapján és támogatásával készült, melyet a Wesley János Lelkészképző Főiskola Doktori Iskola Előkészítő hallgatójaként állítottam össze. Bízom benne, hogy kutatásom hozzájárul a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjének „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának, a Magyar Evangéliumi Egyházak Jó Pásztor Alapítványának, az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének és különösen Éliás József személyének mind szélesebb megismeréséhez.

Dokumentumok a Bimbó út 51. sz. missziós otthon 1948 és 1952 közötti történetéből

Közzéteszi: Wintermantel Balázs

1. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége Választmányának jegyzőkönyve – 1947. szeptember 8. / részlet/²³

[35. o.] Jegyzőkönyv

felvetetett az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége Választmányának 1947. szeptember 8.-án a KIE²⁴ a II. emeleti tanácstermében tartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Kádár Imre elnök, Berliner Hugó, Éliás József, Gonda József, Hajós Emil, Hevesi Ödön, Rózsa Gyula, Somló Endre és Ungár Aladár választmányi tagok.

Kádár Imre dr. elnök az ülést imával megnyitja, megállapítja, hogy az ülés határozatképes, mert a választmányi tagoknak az alapszabályokban előírt egyharmada jelen van. A jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Gonda Józsefet és Somló Endrét kéri fel.

Éliás József főtitkár ismerteti a folyóügyeket, a tagfelvételeket és segélyezéseket.

A választmány főtitkár jelentését tudomásul veszi.

Elnök jelenti, hogy a „Jó Pásztor” megbízásából Hajós Mária testvérünk az Amerikai Alliance meghívására missziós kör- [36. o.] úton van Amerikában, hogy az amerikai testérek szívét a magyarországi zsidókeresztények

²³ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

²⁴ Keresztyén Ifjúsági Egyesület

irányában felingerelje és támogatásukat egy gyermek- sőt esetleg egy öregotthon érdekében megnyerje. A testvérek imádságába ajánlja Hajós Mária útját.

2. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége Választmányának jegyzőkönyve – 1948. január 25. /részletek/²⁵

[38. o.] Jegyzőkönyv

felvétel az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának 1948. január hó 25.én d.u. 2 órakor a KIE, Vas- u 2/c. sz. a. székházának I. emeleti tanácstermében tartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Kádár Imre elnök, Somló Endre alelnök, Éliás József főtitkár, Hajós Emil jegyzőkönyvvezető titkár és pénztáros, továbbá Cserhalmi Imre, dr. Benes Miklós, Berliner Hugó, Gonda József, Hevesi Ödön, Rózsa Gyula választmányi tagok.

[...] [39. o.] Elnök bejelenti, hogy Hajós Mária amerikai útjával kapcsolatban a magyarországi zsidókeresztények részére adományok érkezése várható és javasolja, hogy a Szövetség az amerikai Hebrew Christian Alliancenak és Hajós Máriának köszönetet mondjon. Felkéri Hajós Emilt a közgyűlés elé terjesztendő ily irányú határozati javaslat felolvasására.

Hajós Emil a mellékletben elfekvő határozati javaslatot felolvassa amelynek a közgyűlés elé terjesztését választmány elfogadja.

[...] [40. o.] Dr. Kádár Imre bejelenti, hogy az amerikai Alliance megbízásából és részére egy felállítandó gyermekotthon céljaira ideiglenes szerződéssel megvásárolta a Bimbó-út 51. sz. alatti ingatlant. A vételár 5.400.-dollar, amely Amerikában az eladó részére a szerződés perfektuálásáig, illetve a telekkönyvi átírásig letétbe helyezendő. A Magyar Nemzeti Bank B/P 8162/1948. sz. január 31.-én kelt levelével az ügylethez elvben hozzájárult azzal, hogy a végleges adásvételi szerződés bemutatandó.

A választmány a bejelentést tudomásul veszi.

3. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1948. április 29. /részletek/²⁶

[46. o.] Jegyzőkönyv

felvétel az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának 1948. április hó 29.-én csütörtökön este fél 7

²⁵ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

²⁶ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

órakor a „Jó Pásztor” Misszió V. Géza u. 1.sz. a. helyiségében megtartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Kádár Imre elnök, Somló Endre ügyvezető elnök, Éliás József főtitkár, Hajós Emil titkár pénztáros. Berliner Hugó, Lawner Károly és Rózsa Gyula vál. tagok.

[...] [47. o.] Hajós Emil beszámol a külföldi Szövetségekkel folytatott levelezésünkről. Állandó rendszeres levélbeli összeköttetésben a Nemzetközi Londoni és az amerikai Szövetségekkel állunk. Mindkét Szövetség igyekszik anyagi tekintetben is segítségünkre lenni. Angliából 250 angol font átutalását jelezték, ez azonban az ottani átutalási korlátozások miatt még nem érkezett meg. A gyermekotthon felállításával kapcsolatban nagyobb segítséget kértünk. Ezirányú fáradozásaink azonban mindezekig nem vezettek eredményre. Az amerikai Szövetség a II. Bimbó út 51. sz. házat vásárolta meg részünkre rendszeres pénzügyi segítség azonban eddig nem érkezett. Szeretetszomagok jönnek rendszeresen amerikai testvérszövetségüinktől.

Dr. Kádár Imre az ifjúsági munkáról számol be. Éliás József és Hajós Mária vezetésével gyermek- és ifjúsági munka folyik és remélhető, hogy [48. o.] a gyermekotthon felállításával ez a munkaág erőteljesebb kibontakozást fog venni.

Dr. Kádár Imre a gyermekotthon felállításával kapcsolatosan a következő tervezetet ismerteti:

1.) Az amerikai Alliance a tulajdonát képező II. Bimbó út 51. sz. házat jelképes évi bér ellenében a magyar Alliance és a „Jó Pásztor” Alapítvány rendelkezésére bocsátja.

2.) A gyermekotthon fenntartását a magyar Alliance és a „Jó Pásztor”

Alapítvány közösen vállalja. Az otthon kéttagú bizottság vezeti, amelynek elnöke a magyar Alliance elnöke úgyszintén, mint az Alliance megbízottja. A többi tagot felerészben a magyar Alliance, felerészben a „Jó Pásztor” Alapítvány igazgatósága delegálja 3-3 évi időtartamra.

Az otthon anyagi szükségleteinek előteremtése érdekében külön pénzügyi, a gyermekek étkeztetése, ruházkodása, üdültetése stb. érdekében külön nőbizottságot alakíthat az igazgatóság.

3.) Az otthon adminisztrációját a „Jó Pásztor” Alapítvány irodája végzi, amely az otthonba beköltözik. Az adminisztrációval kapcsolatban az otthonnal szemben nem támaszt igényt a „Jó Pásztor” Alapítvány, viszont az általa elfoglalt irodahelyiségek arányában téríti a fűtés, világítás stb. költségeket.

4.) A gyermekotthon gondnokát egyelőre egy évi időtartamra a bizottság választja. A gondnok valamennyi albizottságnak hivatalból előadója, feladatait és jogkörét az otthon rendtartása szabályozza.

- 5.) Az otthon gazdasági ügyeit a „Jó Pásztor” Alapítvány gazdasági vezetője intézi a gondnok javaslatai alapján a bizottság elnökének fontosabb ügyekben a bizottságnak előzetes megkérdezése alapján.
- 6.) A gyermekek felvétele, a díjak megállapítása, csökkentése vagy elengedése a bizottság hatáskörébe tartozik.
- 7.) A „Jó Pásztor” Alapítvány alkalmazottjai a bizottság által megállapított térítés ellenében étkezhetnek az otthon konyháján. Ennek módját és összegét a bizottság mindenkor önköltségi áron szabja meg. Egyes alkalmazottak bemutatása, valamint az általuk fizetendő térítések kérdésében is a bizottság határoz.
- 8.) Az otthon ügyrendjét és házirendjét a fenti elvek alapján a bizottság állapítja meg.
- [49. o.] Választmány az előterjesztett tervezetet elfogadja és a gyermekotthon bizottságába Berliner Hugó, Cserhalmi Imre is Rózsa Gyula tagokat delegálja az alakítandó külön pénzügyi bizottság elnökéül pedig Lawner Károlyt kéri fel.

4. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Igazgatósági ülésének jegyzőkönyve – 1948. október 28. / részletek/²⁷

[146. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványának 1948. október 28.-án, csütörtökön du. 4 órakor a II., Bimbó út 51. sz. alatt tartott igazgatósági üléséről.

Jelen vannak: Kemény Lajos alelnök, Éliás József igazgató lelkész, dr. Kádár Imre főtitkár, Hajós Emil gazdasági vezető, Tamás Elemér, Somló Endre, dr. Benkó Ferenc, Szilasi Sándor, Ágoston Sándor igazgatósági tagok, Olt Vilmos tanácskozó tag. Kimentette magát: dr. Makkai Sándor, Sebestyén Andor és dr. Reök Iván.

[...] [148. o.] Gazdasági vezető ismerteti a Gyermekotthon ügyét. A Gyermekotthon épülete az International Hebrew Christian Alliance of America tulajdona, melyet a Magyarországi Zsidókeresztény Szövetség és a „Jó Pásztor” rendelkezésére bocsátott. E két szerv küld ki 3-3 tagot abba a bizottságba, amely a Gyermekotthont kormányozza, és amelynek elnöke a Magyarországi Zsidókeresztény Szövetség elnöke, aki egyben az International Hebrew Christian Alliance of America megbízottja. Jelenleg dr. Kádár Imre. Javasolja, hogy az alapítvány Éliás Józsefet, Somló Endrét és [148. o.] őt küldje ki a közös bizottságba. A „Jó Pásztor” végzi a Gyermekotthon adminisztrációját ellenszolgáltatás nélkül. Viszont a lelkészi hiva-

²⁷ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

talt képző helyiségek fűtéséről a „Jó Pásztor” gondoskodik, illetve annak költségeit megtéríti. A Gyermekotthon gazdasági ügyeit a „Jó Pásztor” gazdasági vezetője intézi. Bejelenti tudomásul vétel végett, hogy a Gyermekotthon Bizottsága gondnokul egy évi időtartamra Olt Vilmos evangélikus lelkészt választotta meg.

Igazgatóság tudomásul veszi gazdasági vezető jelentését és javaslatait és a Gyermekotthon Bizottságába Éliás Józsefet, Hajós Emilt és Somló Endrét küldi ki.

Igazgató lelkész bejelenti, hogy a „Jó Pásztor” komoly összegeket ruházott be részint a Bimbó út 51. helyrehozatalába, részint a berendezésére. Javasolja, hogy a gazdasági vezető által megállapított összegről küldjön az Alapítvány átiratot a Magyarországi Zsidókeresztyén Szövetségnek és kérje annak írásos válaszban történő tudomásul vételét.

Igazgatósági ülés elfogadja fenti javaslatot, felkéri gazdasági vezetőt, hogy állapítsa meg a „Jó Pásztor” által történt beruházások összegét, értesítse az igazgatóság a Magyarországi Zsidókeresztyén Szövetséget és kérje értesítésének írásos válaszban történő tudomásul vételét.

Igazgató lelkész jelenti, hogy a Gyermekotthon épülete körül [149. o.] a lakáshivatallal kapcsolatban komoly nehézség merült fel, amely azonban már elintéztetett, ugyanis a Magyarországi Zsidókeresztyén Szövetség az épületre nézve a hatóságtól megkapta az ún. szabad-rendelkezési jogot.

Igazgató lelkész bejelentését igazgatósági ülés tudomásul veszi.

5. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1949. január 21. /részletek/²⁸

[49. o.] Jegyzőkönyv.

Felvetetett az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának 1949. január hó 21.-én szombaton d.u. 3 órakor a KIE Vas u.- 2. c. sz. alatti székházának II. emeleti tanácstermében megtartott üléséről.

Jelen vannak: Dr. Kádár Imre elnök, Éliás József, Berliner Hugó, Hajós Emil, Rózsa Gyula, Somló Endre választmányi tagok és a meghívott ellenőrök: Illés László és Ungár Aladár.

[...] [52. o.] A választmány a felsorolt tagok felvételéhez örömmel járul hozzá.

Elnök jelenti, hogy az amerikai Alliance nyáron itt járt főtitkára Centz B. Herman majd később közjegyzőileg hitelesített és az amerikai hatóságok és a washingtoni magyar követség által láttamozott meghatalmazás útján

²⁸ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

megbízást kapott arra, hogy a magyarországi munka szükségének legjobb figyelemfelvételével a Bimbó-út 51. sz. alatti épületet belátása szerint eladhassa, vagy a magyarországi református egyháznak felajánlhassa. Névszerinti szavazást kér arra nézve, hogy a választmány hozzájárul-e ahhoz, hogy az épület, amennyiben a szolgálat érdeke ezt megkívánná, a református egyháznak ajándékozza azzal a feltétellel, hogy az egyház az Alliance és a „Jó Pásztor”- munka folytatását az épületben továbbra is garantálja. Ungár Aladár részletesen megindokolja, miért tartja helyesnek, hogy a Bimbó út 51. sz. ház tulajdonjoga a ref. egyházra ruháztassék.

A választmány minden egyes tagja igennel szavaz; a választmány javasolja [53. o.] a közgyűlést, hogy a felhatalmazást erre az aktusra az elnöknek adja meg.

6. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége rendes közgyűlésének jegyzőkönyve – 1949. január 22. / részletek/²⁹

[53. o.] Jegyzőkönyv

felvetett az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének 1949. január hó 22.-én, szombaton, d.u. 4. órakor a KIE-ház VIII Vass ucca 2.c. sz. alatti I. emeleti Megyericsy termében megtartott évi rendes közgyűlésről.

Jelen vannak:

Dr. Kádár Imre elnök, Somló Endre ü.v. alelnök, Éliás József főtitkár, Hajós Emil titkár-pénztáros, Berliner Hugó, Gonda József, Lawner Károly, Olt Vilmos és Rózsa Gyula választmányi tagok, Rejtő György, Dr. Tepper István, Tamás Elemér a számvizsgáló bizottság tagjai és Illés László, Ungár Aladár ellenőrök, továbbá a következő rendes és tiszteletbeli tagok: Aczél József, Bacsó Lászlóné, Özv. Bencsik Mihályné, Dr. Benkó Ferenc, Berliner Hugóné, Braun Manóné, Özv. Bugászky Zsigmondné, Dobos Károly, Epstein Lászlóné, Éliás Józsefné, Farkas Zoltánné, Arácskai Jánosné, Drechler Sándor, Éliás Lajos, Éliás Lajosné, Éliás Sándor, Özv. Faragó Pálné, Kirch Sámuelné, Kertész Béla, Nagy Béla, Nagy Béláné, Eörsi Nagy Gézané, Nuber Antal, Földes Emil, Frank Benóné, Glückmann Rózsi, Goldner Alfréd, Goldner Alfrédné, Hajós Emilné, Halász Boriska, Hirschler Elsa, Inkey Mihályné, Jaulus Nelly, Kampler Margit, Kádár Anna, Dr. Kádár Imréné, Kertész Béláné, Kovács Antal, Lengyel Márkusné, Ligeti Margit, Dr. Lillauer Laura, [54. o.] Müller Lipót, Nemere Sándorné, Olt Vilmosné, Ormándlaky Antalné, Radó Ernő, Reiner Rezsőné, Rejtő Györgyné, Rózsa Gyuláné, Dr. Reök Iván, Somló Endréné, Sréter Ferenc, Stirling Gertrúd,

²⁹ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

Szabó Boriska, Szilasi Sándor, Tamás Eleménné, Dr. Tepper István, Weisz Frida, Weisz Szidónia.

[...] [57. o.] Elnök a választmány nevében bejelenti a közgyűlésnek, hogy a „Jó Pásztor” Missziói Alapítvánnyal közösen a Szövetség árvaotthont létesített a II. Bimbó út 51. sz. alatt. Az Otthon igazgatását a „Jó Pásztor” Alapítvány végzi, irányítását és ellenőrzését pedig héttagú közös bizottság intézi, amely felerészben az Alliance, felerészben a „Jó Pásztor” kiküldötteiből áll. Elnöke az Alliance elnöke. Az Otthon berendezése és leltára a Református Egyetemes Konvent „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának tulajdona, amelyet az Otthon különösképpen használ. A választmány tagjai ugyanakkor egyhangúlag helyesnek tartanak, hogy a II., Bimbó út 51. számú ház a református Konvent tulajdonába menjen át, megőrizve a háznak a zsidómissziói és az Alliance célját szolgáló jellegét.

Közgyűlés a választmánynak ezt a bejelentését jóváhagyólag veszi tudomásul és a maga részéről is helyesnek látja, hogy a II. Bimbó út 51. sz. házat a református Konvent vegye tulajdonába.

Olt Vilmos, a Gyermekotthon vezetője részletesen beszámol a II. Bimbó út, 51. sz. alatti gyermekotthon életéről. Az Otthonban ezidőszerint 23 egész- és félárva, főleg zsidószármazású keresztyén fiúgyermek 6-14 éves korig nyert elhelyezést. A gyermekek a szomszédos iskolákba járnak, előmenetelük általában jó és jól érzik magukat az Otthonban. Nagy súlyt helyezünk arra, hogy a fiúkat a nép demokrácia szorgalmas, dolgozó, hívó tagjaivá neveljük.

Közgyűlés Olt Vilmos ev. lelkész Gyermekotthon vezető jelenlétét köszönettel tudomásul veszi.

7. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa elnöki tanácsának jegyzőkönyve – 1949. március 2.³⁰ /részletek/

[159. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa elnöki tanácsának 1949. évi március hó 2.-án, szerdán du. 4 órakor a Somogyi Béla út 9. IV. 14. sz. alatt megtartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor, Éliás József, Hajós Emil, dr. Kádár Imre, Somló Endre tanácsstagok.

[...] [160. o.] Főtitkár a Bimbó út 51. sz. alatt az Alapítvány és az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségével közösen fenntartott gyermekotthon ügyében tesz jelentést. Beszámol arról, hogy a gondozási körünkbe eső gyermekek szociális helyzete tekintetében az utóbbi időben változás következett be. Egyrészt öröndetes módon az

³⁰ Magántulajdonban. Másolatban a közzétevő birtokában.

állam veszi mindjobban kezébe a gyermekvédelmet és ezért a rászoruló gyermekek intézetben való elhelyezése könnyebb, mint ezelőtt. Másrészt a Bimbó úti gyermekotthonban elhelyezett gyermekek hozzátartozóinak anyagi viszonyai javultak meg. Javasolja ezért, hogy a Bimbó úti otthont missziós otthonná alakítsuk át.

Az elnöki tanács kimondja, hogy a gyermekotthont lehetőleg a tanév végéig üzembe tartva, az épületet missziós célokra kívánja a jövőben felhasználni. Megbízta főtitkárt, hogy az igazgatóság elé ily értelmű javaslatot terjesszen elő.

8. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Igazgatósági ülésének jegyzőkönyve – 1949. március 2. [161. o.] /részletek/³¹

Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítvány 1949. március hó 2.-án, szerdán du. 5 órakor a Somogyi Béla út 9. IV. 14. sz. alatt megtartott igazgatósági üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor elnök, Éliás József igazgató lelkész, dr. Kádár Imre főtitkár, Hajós Emil gazd. vezető, Dobos Károly, Szilasi Sándor, Tamás Elemér, dr. Berend György igazgatósági és dr. Benkó Ferenc, Olt Vilmos tanácskozó tagok.

[...] [167. o.] Dr. Kádár Imre az Alapítvány és az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi szövetségével közösen a II. Bimbó út 51. sz. alatt fenntartott gyermekotthon ügyében jelenti, hogy úgy látja, hogy a gondozási körünkbe eső gyermekek szociális helyzete tekintetében az utóbbi időben változás következett be. Egyrészt öröndetes módon az állam veszi mindjobban kezébe a gyermekvédelmet is, ezért a rászoruló gyermekek intézetben való elhelyezése könnyebb, mint azelőtt, másrészt a Bimbó úti gyermekotthonban elhelyezett gyermekek hozzátartozóinak anyagi viszonyai részben megjavultak. Javasolja azért, hogy a Bimbó úti otthon eredeti rendeltetéséhez híven missziós otthonná alakíttassék át és az ezidőszerinti gyermekotthon, amennyiben a hatósági előírásokkal nem ellenkezik, likvidáltassék.

Igazgatóság a javaslatot magáévá téve kimondja, hogy az otthont lehetőleg a tanév végéig üzemben tartva, az épületnek missziós otthonná történő átalakítása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszi. Igazgatóság kívánatosnak tartja, hogy már a nyári hó- [168. o.] napokban részben evangelizációs munkások üdültetése, részben csendesnapok és evangelizációs konferenciák tartására használtassék az otthon. Kimondja, szociális szempontokat figyelembe véve, hogy a missziós munka mellett főként átmene-

³¹ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

tileg arra teljes mértékben rászoruló öregek és gyermekek is elhelyezhetők az otthonban.

Megbízta dr. Kádár Imrét, hogy a gyermekotthont fenntartó másik intézmény, az I.H.C.A. Magyarországi Szövetsége elé hasonló javaslatot terjeszsen. Az igazgatóság továbbá megbízta az ügyvezető bizottságot, hogy az otthonnak a határozat értelmében történő átalakítása, illetve felhasználása érdekében a szükséges intézkedéseket és előmunkálatokat megtegyék.

9. Kádár Imre meghatalmazása³² - 1949. március [?]

Meghatalmazás

amelynek erejénél fogva meghatalmazzuk dr. Kádár Imre budapesti /VII. Somogyi Béla út 9. sz. a./ lakost, az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége elnökét, hogy bennünket Magyarországon teljes jogkörrel képviseljen, nevünkben jogérvényes megállapodásokat létesítsen és a hatóságoknál és magánosoknál eljárjon.

10. Kádár Imre általános meghatalmazása az IHCA USA-tól³³

/részlet/ - 1949. március [?]

Általános meghatalmazás

[...] Felhatalmazzuk őt arra is, hogy Magyarországon lévő ingó és ingatlan vagyontárgyainkat, különösen pedig a Budapest főváros dunajobbparti részének 6405. sz. telekkönyvi betétében 12.806. helyrajzi szám alatt felvett ingatlanunkat egészben vagy részben eladhassa, az adás-vételi szerződéseket megköthesse, nevünkben és megbízásunkból aláírhatta, a vételárat megállapíthassa, azt felvegye, jogérvényesen nyugtathassa, a vevővel az elszámolást megejtse, a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezésére az engedélyt megadhatta. [...]

11. Az International Hebrew Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1949. március 28.³⁴ /részletek/

[59. o.] Jegyzőkönyv

az International Hebrew Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának 1949. évi március hó 28.-án hétfőn este ½ 9 órakor a Somogyi Béla út 9. IV. 14. sz. alatt megtartott üléséről.

³² TREL I.5.i. Jó Pásztor Misszió 2. dob. – aláíratlan gépelt másolat vagy piszkozat. Ceruzával ráírva [Herman B.] Centz.

³³ TREL I.5.i. Jó Pásztor Misszió 2. dob. – aláíratlan gépelt másolat vagy piszkozat. Ugyanitt megtalálható a meghatalmazás angol fordítása, melyre ceruzával ráírva: [Kádár] Imre levelével beküldve III. 25.

³⁴ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

Jelen vannak: Dr. Kádár Imre elnök, Somló Endre ü.v. alelnök Éliás József főtitkár, Hajós Emil titkár pénztáros, Illés László ellenőr, Gonda József, Hajós Emilné és Olt Vilmos választmányi tagok, valamint Tamás Elemér és Láng Ödön a számvizsgáló bizottság tagjai. Kimentette magát Lawner Károly, Dr. Tepper István és Rejtő György.

[...] Főtitkár ismerteti a Bimbó út 51. sz. alatti, a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványával közösen fenntartott gyermekotthon ügyét. Kifejti, hogy örvendetes módon a gyermekvédelmet mindjobban az állam veszi kezébe s ezért az arra rászoruló gyermekek elhelyezése sokkal könnyebb, mint azelőtt volt. Érdekes az is, hogy a gyermekotthonban elhelyezett gyermekek hozzátartozóinak egy részénél anyagi viszonyaik javulása állapítható meg a tanév kezdete óta. A gyermekotthon ügyét a „Jó Pásztor” igazgatósága beható tárgyalás alá vette és a következő átiratot intézte a Szövetséghez:

„Budapest, 1949. március 3. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetségének, Budapest. – A „Jó Pásztor” igazgatóságának utasítása alapján tisztelettel közlöm a t. Szövetséget, hogy az általunk a Bimbó út, 51. sz. alatt közösen fenntartott otthon ügyében Alapítványunk igazgatósága f. évi március hó 2.án megtartott ülésében a következő határozatot hozta: Az igazgatóság határozatilag kimondja, hogy az otthont lehetőleg a tanév végéig üzemben tartva az épületnek missziós alkalomra történő átalakítása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszi. Az igazgatóság kívánatosnak tartja, hogy már a nyári hónapokban részben evangélizációs munkások üdültetése, részben csendesnapok és evangélizációs konferenciák tartására használtassék az otthon. Kimondja, szociális szempontokat figyelembe véve, hogy a missziós munka [60. o.] mellett főként átmenetileg arra teljes mértékben rászoruló öregek és gyermekek is elhelyezhetők az otthonban. Az igazgatóság továbbá megbízza az ügyvezető bizottságot, hogy az otthonnak a határozat értelmében történő átalakítása, illetve felhasználása érdekében a szükséges intézkedéseket és előmunkálatokat megtegyék.

Hozzászólások után választmány a „Jó Pásztor” javaslatát magáévá teszi kimondja, hogy:

az otthont lehetőleg a tanév végéig üzemben tartva az épületnek missziós otthonná történő átalakítása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszi. Választmány kívánatosnak tartja, hogy már a nyári hónapokban részben evangélizációs munkások üdültetése, részben csendesnapok és evangélizációs konferenciák tartására használtassék az otthon. Kimondja, szociális szempontokat figyelembe véve, hogy a missziós munka mellett főként átmenetileg arra teljes mértékben rászoruló öregek és gyermekek is elhelyezhetők az otthonban. A választmány továbbá megbízza az ügyvezető bizottságot, hogy az otthonnak a határozat értelmében történő

átalakítása, illetve felhasználása érdekében a szükséges intézkedéseket és előmunkálatokat megtegyék.”

12. Az International Hebrew Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1949. április 25. /részletek/³⁵

[61. o.] Jegyzőkönyv

felvétel az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának 1949. évi április hó 25.-én, hétfőn este 8 órakor a Somogyi Béla út 9. IV. 14 sz. alatt megtartott üléséről.

Jelen vannak:

Dr. Kádár Imre elnök, Somló Endre ügyvezető alelnök, Ungár Aladár alelnök, Éliás József főtitkár, Hajós Emil titkár-pénztáros, Illés László ellenőr, Berliner Hugó, Gonda József, Hajós Emilné, Lawner Károly, Olt Vilmos, Rózsa Gyula választmányi tagok.

[...] [62. o.] Elnök jelenti, hogy a múlt ülés határozatának megfelelően a Bimbó út 51. sz. otthonban már a nyári hónapok alatt tartandó konferenciák megrendezése érdekében a szükséges lépések megtörténtek.

Tudomásul szolgál.

13. A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje „Jó Pásztor” Albizottsága ülésének jegyzőkönyve – 1949. július 6. /részletek/³⁶

[2. o.] Jegyzőkönyv

a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje „Jó Pásztor” Albizottságának 1949. július 6.-án, szerdán d.u. 4 órakor az Albizottság helyiségében, Budapest, II. Bimbó út 51. sz. alatt megtartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor elnök, dr. Benkó Ferenc alelnök, Éliás József előadó, dr. Kádár Imre főtitkár, Hajós Emil titkár-pénztáros, dr. Pákozdy László és Szabó Sándor albizottsági tagok. – Elnök bejelenti, hogy Bereczky Albert, dr. Szabó Zoltán, Zsindelyné Tüdös Klára és Hajós Emilné albizottsági tagok kimentésüket kérték.

[...] [3. o.] A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje Missziói Bizottságának „Jó Pásztor” Albizottsága Működési Szabályzata.

[...]

³⁵ Az IHCA jegyzőkönyvei (MREZSL 72. fond IHCA 1. dob)

³⁶ Az iratról Majnai Tamás, még az MRE Zsinati Levéltárának munkatársaként készített másolatot, melynek rendelkezésemre bocsátását ezúton is köszönöm. Saját kutatásaim során az iratot nem sikerült a MREZSL-ban fellelnem.

[5. o.] 8. Az Albizottság az International Hebrew Christian Alliance tulajdonát képező és általa tíz évre az Albizottságnak bérbe adott Bimbó út 51. számú székházat a zsidómisszió céljaira, valamint ezzel összefüggésben más missziói munkákra használja fel.

9. Az Albizottság által szerzendő ingatlanok a református egyház nevére kebelezendők be. Ezeknek eladásra, elidegenítésre, bérbeadásra csak a Konvent írásbeli jóváhagyásával történhetik meg. [...]

Budapest, 1949. május 20.

Dr. Balogh Jenő sk.

főgondnok

világi elnök

Bereczky Albert sk.

püspök

lelkészi elnök

[8. o.] 13. Bibliai tanfolyam.

Előadó felhatalmazást kér arra vonatkozóan, hogy az Albizottság a Bimbó út 51. számú házat, amelynek bérletét az 1948. november 19.-én kelt bérleti megállapodás szerint bírja, az Országos Református Missziói Munkaközösségnek református gyülekezeti otthon céljaira 1949 őszétől kezdődőleg bérbe adhassa.

Albizottság a kért felhatalmazást örömmel megadja.

[9. o.] 16. Evangélikusok kérelme.

Előadó tolmácsolja az evangélikus egyház hivatalos zsidómissziói munkájának azt a kérését, hogy ők is a Bimbó út 51. sz. épületet tehesék székhelyükké és ebben végezhesék munkájukat. Javasolja, hogy Albizottság – mint a Bimbó út 51. bérelője – adjon helyet a testvéregyház kérelmének.

Albizottság készséggel hozzájárul ahhoz, hogy az evangélikus ági munka is a Bimbó út 51.-ben folyjon a [10. o.] református munkával harmonizálva.

14. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1949. július 29. /részletek/³⁷

[181. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1949. évi július hó 29.-én, pénteken, du. 4 órakor a VII. Damjanich u. 28/b alatti evangélikus hivatalban megtartott üléséről.

³⁷ Magántulajdonban. Másolatban a közzétévő birtokában.

Jelen vannak: Kemény Lajos alelnök, Éliás József igazgató lelkész, dr. Kádár Imre főtitkár, Hajós Emil gazdasági vezető, dr. Benkó Ferenc, Groó Gyula, Tamás Elemér, Olt Vilmos igazgatósági és dr. Gyimesi Károly tanácskozó tag.

[...] [182. o.] Olt Vilmos jelenti, hogy a református istentiszteletek mellett a Bimbó úton rendszeresen evangélikus istentiszteletek is folynak úrvacsorázással. A látogatottság megfelelő. Az istentiszteleteken kívül hetenként három bibliaóra van, amelyeken főleg evangélikus testvérek vesznek részt. Vasárnap délelőtt a gyermekek részére vasárnapi iskola folyik Sréter Ferenc nagytiszteletű úr megbízásából. Fontos volna, hogy a református ági munkához hasonlóan az evangélikus ág munkája is mind jobban az evangélikus egyházba épüljön be.

Kemény Lajos alelnök örömeinek ad kifejezést a hallottak felett. Figyelmeztet, hogy vigyáznunk kell: túl ne lépjük hatáskörünket. Az evangélikus egyház illetékes hatósága előtt van a zsidómisszió egyházi kiépítésének [183. o.] dolga és hisszük, hogy a döntés lényegesen előbbre viszi az ügyet. Igazgatóság a jelentést és [a] hozzászólásokat köszönettel veszi tudomásul.

15. Ajándékozási szerződés leirata 1949. augusztus 26.³⁸

Mentes az ajándékozási, az azzal kapcsolatos ingyenes vagyonszerződési és egyéb vagyonátruházási illetékek alól a 9100/1947. Korm. számú rendelet 101.§.1. bekezdés 5. pontja alapján.

4669/1949.szám.

AJÁNDÉKOZÁSI SZERZŐDÉS

amely egyrészről a Hebrew Christian Alliance of America USAbeli /Chicago 13, 520, Melrose Street/ Szövetség mint ajándékozó /a továbbiakban: ajándékozó/ megbízásából és képviselőtében az ezen ügylet megkötésére is érvényes, nevezett Szövetség elnöksége által Chicagóban 1948. március 24-én kelt, szabályszerűen aláírt és hitelesített közjegyzői okiratban foglalt általános meghatalmazással megbízott dr. KÁDÁR IMRE budapesti /VII. Somogyi Béla út 9. szám alatti/ lakos, másrészről a Magyarországi Református Egyház /képv.: Bereczky Albert püspök, konventi lelkészi elnök és dr. Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok, konventi világi elnök, Budapest, XIV., Abonyi utca 21. sz./ mint megajándékozott /a továbbiakban: megajándékozott/ között az alulírt helyen és napon az alábbiakban jött létre:

1. Fentnevezett ajándékozó ajándékba adja, fentnevezett megajándékozott ajándékul fogadja a Budapest Székesfőváros dunajobbpárti részének 6403. sz. telekkönyvi betétjében A-3 sorsz. 12.806. hrsz. alatt felvett Budapes-

³⁸ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzétevő birtokában. Géppel írt másolati irat.

ten, II. Bimbó út 51. szám alatt fekvő 463.70 négyszögöl területű ingatlant összes természetes és jogi tartozékával együtt jelenlegi állapotában.

2. Az ajándékozó az ajándék tárgyát képző ingatlant a zsidómisszió érdekében végzendő közjótékonyági, tudományos és közművelődési célokra juttatja. Megajándékozott ezt tudomásul veszi s ennek biztosítására az ingatlant, illetőleg annak mindenkori tiszta hozadékát, vagy az ingatlan eladása esetén az érte kapott vételárat külön /alapszerűen/ fogja kezelni s a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje „Jó Pásztor” Missziói Albizottságának a kezelésébe adja. Ajándékozó ezt tudomásul veszi.

3. Ajándékozó az ingatlan tulajdonjogáért, per- és tehermentességéért, valamint azért is zavartol, hogy ez az ajándékozás másnak a tulajdonát nem sérti és nem korlátozza.

4. Megajándékozott az ingatlan birtokába e szerződés aláírása napjával lép s az aláírás napjától élvezzi annak hasznait és viseli terheit.

5. Ajándékozó ezennel feltétlen a beleegyezését adja ahhoz, hogy az 1. pontban megjelölt ingatlanra a tulajdonjog ajándékozó minden további megkérdetése nélkül megajándékozott javára telekkönyvileg bekebeleztesse.

6. Szerződő felek megállapítják, hogy e szerződés 9100/1947. Korm. sz. rendelet 101.§.1. bekezdés 5.pontja alapján mentes az ajándékozási, az azzal kapcsolatos ingyenes vagyonszerzési és egyéb vagyónátruházási illetékek alól. Az esetleges egyéb illetékek ajándékozót terhelik.

7. Szerződő felek netáni per esetére alávetik magukat a hatáskörrel bíró Budapest, I-III. kerületi járásbíróóság, illetőleg a budapesti törvényszék illetékességének.

Ez a szerződés három eredeti példányban állítottatott ki, amelynek egyik példánya az ajándékozó Szövetséget, másik példánya a Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjét, harmadik példánya dr. Kádár Imrét mint az ajándékozó meghatalmazottját illeti.

Kelt Budapesten, 1949. évi augusztus hó 26. napján.

Előttünk mint tanúk előtt:

A Hebrew Christian Alliance of America

Hajós Emil nevében és képviselőként:

tanú Dr. Kádár Imre sk.

ajándékozó megbízottja.

Hajós Emilné sz. Doktor A. Mária

tanú.

[2. o.] M á s o l a t.

6405.szám.

Telekkönyvi betét.

Budapest főváros

Dunajobbparti rész.

A/Birtoklap.

Sorszám. Helyrajzi szám A birtokrészletek külső ismertető n.öl jelei és jogi minősége

1-2 bejegyzett tételek Kert Bimbó út 51.sz.a.a.II.ker. 463 70

3 12806.Rézmál dűlőben óóó

100

B. Tulajdoni lap.

1-27. megszűnt és meghaladott tételek.

Érk. 1949. szeptember 14-én 19060.sz.a.

Az 1949. augusztus 26-án kelt ajándékozási szerződés az 1949. április 2-án kelt meghatalmazás és a Magyar Nemzeti Bank 1949. szeptember 1-én kelt engedélye alapján a tulajdonjog az A.

3. sz. ingatlanra ajándékozás jogcímén: a

28. Magyarországi Református Egyház javára /képv. Bereczky Albert püspök és Dr. Balogh Jenő főgondnok/ bekebeleztek.

C./Teherlap.

1-23 és törlő tételek.

Érk. 1948. március 19-én 6443.sz.

A bpesti I-III. ker. bíróságnak Ph.II.51810/348. szü. hagyatékátadó végzése alapján az örökösödési illeték rangozása feljegyeztetik.

25-24. törölt és törlő tételek.

1832[?]/1950. Igazolom, hogy ez a kivonatos, másolat az eredeti telekkönyvi betét A.B.C. lapjának fennálló tételeivel a mai napig bezárólag mindenben egyező.

Budapest, 1950. évi egyezerkilencszázötven évi augusztus hó 14. tizennégy napján.

A lendai [sic!] járásbírótság mint telekkönyvi hatóság.

P.H.

telekkönyvezető sk.

16. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1949. november 21. / részletek/³⁹

[186. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1949. november hó 21.-én, hétfőn este ½ 8 órakor a VII., Somogyi Béla út 9. IV. 14. sz. alatt megtartott üléséről.

Jelen vannak: Kemény Lajos alelnök, Éliás József igazgató lelkész, Hajós Emil gazdasági vezető, Groó Gyula, Gyimesi Károly, Ágoston Sándor, dr. Benkó Ferenc, Olt Vilmos, Dobos Károly és Tamás Elemér igazgatósági tagok.

[...] [187. o.] Éliás József igazgató lelkész beszámol a református ág munkájáról s jelenti, hogy a vasárnapi istentiszteleten kívül mind Budapesten, mind pedig vidéken folyik a munka. Most a zsidómissziói vasárnap előkészítése folyik. A nyár folyamán 8 szakaszban tíznapos konferencia-sorozat volt a Bimbó úton, most pedig a református esperesek, lelkészek konferenciái folynak, az egyes egyházkerületek szerint. Mindezek az összejövetelek nagyon sok áldással jártak, és nagyon hozzájárulnak ahhoz, hogy a résztvevők bibliai világosságra jussanak a zsidókérdésben.

17. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1949. december 15. / részletek/⁴⁰

[191. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1949. évi december 15.-én du. 4 órakor a Budapest, VII., Damjanich u. 28/b. sz. alatti evangélikus esperesi hivatalban megtartott üléséről.

Jelen vannak: Kemény Lajos alelnök, Éliás József igazgató lelkész, Hajós Emil gazdasági vezető, dr. Kádár Imre főtitkár, dr. Gyimesi Károly és Olt Vilmos igazgatósági tagok.

[...] Éliás József jelenti, hogy a református és evangélikus gyülekezetek fokozódó mértékben veszik igénybe az Alapítvány munkásainak szolgáltatait. A legutóbbi igazgatósági ülés óta ő és Hajós Mária vidéken szolgáltak, december 7-én a Bimbó úti otthonban theologus konferencia kezdődött, amely három napon át mintegy 30 theologus részvételével tartott.

³⁹ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

⁴⁰ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

18. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Elnöki Tanácsülésének jegyzőkönyve – 1950. július 22. / részletek/⁴¹

[198. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa elnöki tanácsának 1950. július 22.-én szombaton du. ½ 7 órakor a Bpest. II., Bimbó út 51. sz. a. megtartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor, Éliás József, Hajós Emil tanácsstagok.

[...] 4.) Az Alapítvány ügyeinek a Bimbó út 51. sz. a. történő irodai intézésére engedély kérése a Református Egyház vezetőségétől.

19. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1950. július 22. / részletek/⁴²

[199. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványának 1950. július 22.-én szombaton du. ½ 8 órakor a Budapest, II., Bimbó út 51. sz. a. megtartott igazgatósági üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor elnök, dr. Benkő Ferenc ref. egyházmegyei gondnok, Éliás József igazgató-lelkész, dr. Groó Gyula ev. lelkész, az evangélikus egyház egyetemes főtitkára, Hajós Emil, az alapítvány gazdasági vezetője, Olt Vilmos evang. lelkész, Sréter Ferenc evang. lelkész, Tamás Elemér és dr. Tepper István igazgatósági tagok⁴³.

[...] [201. o.] Igazgató lelkész jelenti, hogy a Bimbó út 51. sz. házban, amely a Magyarországi Református Egyház tulajdonát képezi, az Alapítvány eddig csak szóbeli engedély alapján kapott irodai teendőinek végzésére helyet. Jó volna írásban is megkeresni a Református Egyház vezetőségét és tőle ily irányú engedélyt kérni.

⁴¹ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

⁴² Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

⁴³ Lásd: A „Zsidómissziók szakbizottság Elnök: Sréter Ferenc. Tagok: Olt Vilmos, Dr. Gyimesy Károly, Benczúr László, Ágoston Sándor, Frenyó Vilmos, Szász Edit, Dr. Mády Zoltán, Galát György, Danhauser László, Székely Tamás.” A MAGYARORSZÁGIEVANGÉLIKUSEGYHÁZEGYETEM 1950. évi március hó 3. napján Budapesten tartott rendkívüli közgyűlésének JEGYZŐKÖNYVE A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Hivatalos Kiadványa Budapest, 1950. 12. o. Internet: http://medit.lutheran.hu/sites/medit2.lutheran.hu/files/medit/egyetemes_orzagos_kozgyules_jegyzokonyv_1950_03_03.pdf [15.12.10.]

Az igazgatóság utasítja igazgató lelkészt, hogy a Református Egyház Egyetemes Konventjétől írásbeli engedélyt kérjen az Alapítvány ügyeinek a Bimbó út 51. sz. ház egyik helyiségében való vitelére.

A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Elnöki Tanácsülésének jegyzőkönyve – 1950. szeptember 6. /részletek/⁴⁴

[202. o.] Jegyzőkönyv

20. a Magyar Evangéliumi Egyházak, „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa elnöki tanácsának 1950. szeptember 6.-án du. 4 órakor a Bimbó út 51. sz. a. megtartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor elnök, Éliás József és Hajós Emil tanácsstagok.

[...] Igazgató lelkész előterjeszti a du. 6 órára összehívott alapítványi igazgatósági ülés tárgysorozatát:

1. Az Alapítvány irodai ügyeinek a Bimbó út 51. sz. a. leendő intézése. [...]

A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1950. szeptember 6. /részletek/⁴⁵

[203. o.] Jegyzőkönyv

21. a Magyar Evangéliumi Egyházak, „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1950. szeptember 6.-án szerdán du. 5 órakor a Bimbó út 51. sz. a. megtartott üléséről.

Jelen vannak: dr. Makkai Sándor elnök, dr. Benkó Ferenc, Dobos Károly, dr. Groó Gyula, Hajós Emil, Olt Vilmos, Tamás Elemér és dr. Tepper István igazgatósági tagok.

[...] Igazgató lelkész bejelenti, hogy a múlt ülés utasítása alapján írásban a Református Konvent Elnökséghez fordult engedélyért, hogy az Alapítvány irodai ügyeit továbbra is a Bimbó út 51. sz. a. intézhesse. A Református Egyetemes Konvent Elnökségétől aug. 21.-i kelettel 4377 sz. alatt értesítés érkezett, amely szerint „az Egyetemes Konvent elnöksége készséggel hozzájárul ahhoz, hogy az Alapítvány irodai ügyeinek vitelére helyet kapjon a Magyarországi Református Egyház tulajdonát képező Bimbó út 51. sz. a. Otthonban”.

Az Igazgatóság a bejelentést köszönettel veszi tudomásul.

⁴⁴ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

⁴⁵ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

22. A Református Egyetemes Konvent Zsidó- és Pogánymissziói Munkaága intézőbizottsági ülésének jegyzőkönyve – 1950. október hó 17. /részletek/⁴⁶

[16. o.] Jelen vannak: Döbrössy Lajos, Éliás József munkaágvezetők, Hajós Emil, Szabó Sándor, Kiss Antal Jenő, Ivanyos Lajos tagok, Hajdu Péter jegyző, dr. Major László munkaági pénztáros.

[18. o.] 5. Döbrössy Lajos munkaágvezető előterjeszti, hogy lehetőség mutatkozik a misszionáriusképzés továbbfolytatására, amennyiben egy misszionáriusképző otthon külső keretei, mint ezt az intézőbizottsági ülésre behívott Bíró Sándor jelenti, rendelkezésre állanak.

Az Intézőbizottság többek hozzászólása után elhatározza: 1.) Megnyitni kívánja a zsidó- és pogánymissziói tanfolyamát. 2.) Kiküld egy előkészítő bizottságot a részletek és tanfolyam munkatervének kidolgozására. Az előkészítő bizottság tagjai: Döbrössy Lajos és Éliás József munkaágvezetők, valamint Bíró Sándor. Az előkészítő bizottságnál utasítást ad, hogy a legközelebbi, november hóban tartandó intézőbizottsági ülésre dolgozza ki a részleteket és a munkatervet. 3.) A tanfolyam a zsidómisszió munkarészleg Bimbó úti otthonában végzi munkáját.

23. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1950. december 27. /részletek/⁴⁷

[208. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa 1950. december 27.-én szerdán du. 7 órakor a Bimbó út 51. sz. alatt megtartott igazgatósági üléséről.

Jelen vannak: Éliás József igazgató lelkész, Hajós Emil gazdasági vezető, dr. Benkó Ferenc, dr. Gyimesi Károly, Szilasi Sándor, Tamás Elemér és dr. Tepper István igazgatósági tagok.

[...] Éliás József a református munkáról számol be. Rendszeresen hétfőn, szerdán, csütörtökön és pénteken [209. o.] vannak különböző református gyülekezetekben és a Bimbó úton zsidómissziói bibliakörök, ezen kívül a Bimbó úton vasárnap de. és du. istentiszteletek.

Igazgatóság az elhangzott jelentéseket köszönettel tudomásul veszi.

⁴⁶ Az iratról Majnai Tamás még az MRE Zsinati Levéltárának munkatársaként készített másolatot, melynek rendelkezésemre bocsátását ezúton is köszönöm. Saját kutatásaim során az iratot nem sikerült a MREZSL-ban fellelnem.

⁴⁷ Magántulajdonban. Másolatban a közzétevő birtokában.

24. Szerződés leirat – 1951. október 18.⁴⁸

Szerződés

amely egyrészlől a magyarországi Református Egyház képviseletében a Református Egyetemes Konvent /Budapest, XIV. Abonyi utca 21./ elnöksége /Bereczky Albert püspök, lelkesi elnök és Kiss Roland főgondnok/ világi elnök /mint használatba-adó/ továbbiakban: Konvent/, másrészlől az Államkincstár képviseletében a belkereskedelmi Miniszter /Szakoktatási osztálya, – továbbiakban Minisztérium/ mint használatbavevő között a budapesti II. Bimbó út 51. szám alatti ingatlan használatbaadására, illetve használatbavételére vonatkozóan az alábbi feltételek mellett jött létre:

1./ A Konvent használatba adja és az Államkincstár képviseletében a Minisztérium ingyenes használatba veszi a Magyarországi Református Egyház tulajdonát képező Budapest II. Bimbó út 51. szám alatti, Budapest főváros Dunajobbparti részének 6405. számú telekkönyvi betétben az A + 3 sor-, és 12.806 hrsz. alatt felvett 463.70 n.öl területű ingatlant.

2./ A szerződés időtartama 10 /tíz/ év. Amennyiben azonban azt a felek a lejárat előtt fél évvel meg nem szüntetik, a további 5 /öt/ – 5 /öt/ évvel hosszabbodik meg.

3./ Az Államkincstár képviseletében a Minisztérium az 1. pontban foglalt ingatlan használatáért ellenértéket nem fizet, vállalja azonban az átvétel időpontjától kezdődően az ingatlant terhelő adó és egyéb közterhek viselését, valamint az épületnek, az azzal együtt átvett alkotórészeknek, tartozékoknak, az esetleges berendezési és felszerelési tárgyaknak állandó jókarban tartását, s ugyanígy a kert gondozását is. A karbantartási kötelezettség mértéke tekintetében a hasonló célra szolgáló közületi épületek karbantartásának a mértéke az irányadó.

4./ Az Államkincstár képviseletében a Minisztérium az ingatlant abban az időpontban veszi használatba, amikor az épületben levő lakások lakói, valamint az Egyházak Világtanácsa magyarországi bizottságának titkársága /ökumenikus iroda/ megfelelő elhelyezést nyernek és az épületből elköltöznek.

5./ Az ingatlanak azokat a tartozékaikat és esetleges berendezését s felszerelési tárgyait, amelyeket az Államkincstár képviseletében a Minisztérium a szerződés alapján használatba vesz, a szerződő felek az A./ alatti és a szerződés mellékletét képező leltár szerint adják, illetve veszik át.

6./ Az Államkincstár képviseletében a Minisztériumnak joga van az épületen átalakításokat végezni, de a jelen szerződésen alapuló jogviszony meg-

⁴⁸ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzétevő birtokában. Két oldal gépelt, kézzel 2 számmal jelölt, MÁSOLAT bélyegzővel ellátott hitelesített másolat az MRE bélyegzőjével ellátott hitelesített másolat. (Ugyanez a szerződés újragépelve is megtalálható Éliás József hagyatékában.)

szűnésével, a Konvent kívánságára az eredeti állapotot köteles saját költségén helyreállítani.

7./ Az Államkincstár képviselőjében a Minisztérium köteles az épületben lévő lakások lakóit, névszerint Hajós Emil, Draskóczy László és Nagy Irén konventi alkalmazottakat, valamint az Egyházak Világtanácsa magyarországi bizottságának titkárságát /Ökumenikus irodát/ a 12.070/1951. O.T. számú rendelet 16., 18.§-ai értelmében a jogos igényeiknek megfelelően természetben más megfelelő lakással, illetve irodahelyiséggel kártalanítani, s nekik az átköltözéssel, valamint a cserehelyiség rendeltetészerű állapotba hozatalával kapcsolatos költségeket, úgymint a festést, a takarítást és a költözködés költségeit megtéríteni.

8./ Az Államkincstár képviselőjében a Minisztérium vállalja, hogy az ingatlanok a Minisztérium által át nem vett berendezési és felszerelési tárgyait a Konvent tulajdonát képező mátraházi lelkészüdüdőbe vagy a Konvent elnöksége által megjelölt más helyre saját költségén elszállítja.

9./ A Konvent tulajdonát képező és az ingatlanon tároló 80 /nyolcvan/ q tatali és dorogi diószenet az Államkincstár képviselőjében a Minisztérium átveszi és helyette azonos mennyiségű és minőségű szénre kifizetett utalványt bocsát a Konvent rendelkezésére és megtéríti a Konventnek az ily módon kiutalt szénmennyiség fuvar- és esetleges egyéb, számlával igazolt költségeit.

[2. o.]

10./ Az Államkincstár képviselőjében a Minisztérium megtéríti és kifizeti a szerződés B./ alatti mellékletében felsorolt azoknak az alkalmazottaknak a Munka Törvénykönyve értelmében járó felmondási illetményeit, akiknek a munkaviszonyát a Konvent az épület átadása következtében megszünteti.

11./ A szerződéskötéssel kapcsolatos esetleges költséget és illetéket az Államkincstár képviselőjében eljáró Minisztérium viseli.

A szerződés a felek felolvasás után helybenhagyólag aláírták.

Budapest, 1951. évi október hó 18. napján.

A Református Egyetemes Konvent képviselőjében:

Kiss Roland sk. Bereczky Albert sk. Bognár József sk.

főgondnok püspök Belkereskedelmi miniszter

világi elnök lelkészi elnök

P.H. P.H.

A másolat hitelül: [Az MRE pecsétje]

Nagy Endre sk.

előadó.

25. Leltárfelvételi jegyzőkönyv – 1951. november 1.⁴⁹

Jegyzőkönyv

felvetetett Budapest 1951. november 1.-én délben 12 órakor a Református Egyetemes Konvent Bimbó út 51. sz. alatti Otthonában.

Jelen vannak: a Konventi Elnökség megbízásából: Pintér Jenő, dr. Szilvásy Géza és Bárdos Lajos, továbbá Éliás József a „Jó Pásztor” munkaág vezetője és Hajós Emil az épület gondnoka.

Tárgy: ingó leltár felvétele.

A Konventi Elnökség megbízásából megjelentek előadják, hogy a megbízásuk az épületben lévő ingóságok leltárba vételére irányul és ezt a munkát úgy fogják végezni, hogy a leltárba vett tárgyaknál pontosan megjegyzik, hogy azok kinek a tulajdonát képezik.

Éliás József az alapítvány igazgató lelkésze és egyben munkaági vezető ezzel kapcsolatban közli, hogy az ingóságok egyik része az evangélikus egyházzal közös Alapítvány, a másik része a Konventi „Jó Pásztor” Munka és a harmadik része egyesek magántulajdonát képezi. A maga részéről előadja, hogy a közös leltár felvételét az alapítványi igazgatóság előzetes hozzájárulása után tartja lehetségesnek, tehát a leltározás csakis a konventi „Jó Pásztor” Munka tulajdonát képező ingóságokra nézve történhet [meg].

A konventi elnökség megbízottai a konventi „Jó Pásztor” munka tulajdonát képező ingóságok leltári jegyzékében foglaltakat a helyszínen ellenőrizve, a leltárt ennek alapján ezekre a tárgyra vonatkoztatva felvették és az a jelen jegyzőkönyvhöz csatolva a felvétel anyagát képezi.

Éliás József egyidejűleg kijelenti, hogy minden ingóság tulajdonjoga – a magántulajdonokat kivéve – a számadási könyvekből kitűnik és bármikor igazolható illetve ellenőrizhető.

Hajós Emil gondnok még annak a jegyzőkönyvbe foglalását kéri, hogy a Mátraházai Lelkészség részére kért tárgyak közül azok, amelyek az Alapítvány tulajdonát képezik, az alapítványi igazgatóság hozzájárulása után kerüljenek elszállításra.

Kelt mint fent.

A Konventi Elnökség megbízottai:

Pintér Jenő sk., dr. Szilvásy Géza sk., Bárdos Lajos sk.

Éliás József sk. munkaági vezető

Hajós Emil sk. gondnok

⁴⁹ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzevető birtokában. Gépelt, Pintér Jenő, dr. Szilvásy Géza, Bárdos Lajos, Éliás József és Hajós Emil által aláírt példány.

26. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1951. december 17. / részletek/⁵⁰

[225. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1951. december 17.-én hétfőn de. 11. órakor az Evangélikus Egyetemes Egyház Bp. VIII. Üllői út 24. sz. a. székházának I. em. tanácstermében megtartott üléséről.

Jelen vannak: Groó Gyula elnök, dr. Benkó Ferenc alelnök, Éliás József igazgató lelkész, Hajós Emil gazdasági vezető, dr. Benes Miklós, dr. Gyimesi Károly, Sebestyén Andor, Sréter Ferenc és Tamás Elemér igazgatósági tanácsstagok.

[...] Igazgató lelkész beszámol a református ág 1951. év folyamán végzett munkájáról. Ez a különböző egyházakban megtartott bibliaórákból a [227. o.] Bimbó út 51. sz. a. megtartott istentiszteletekből, a meghívásra elvállalt igehirdetésekből és egyéb szolgálatokból állott. A református egyházban a folyó évben dec. 9.-én megtartott országos zsidómissziói vasárnap, az eddig beérkezett jelentések szerint általában jó lelki és anyagi sikerrel végződött.

Igazgatóság a jelentést köszönettel veszi tudomásul.

27. Hajós Emil levele a Református Egyetemes Konvent Elnökségének – 1952. február 29.⁵¹

22/1952 szám

A Református Egyetemes Konvent Elnökségének

Budapest,

XIV. Abonyi utca 21.

Hivetkozással a Konventi Elnökség vonatkozó körlevelére, az alábbiakban tisztelettel bejelentem a Bimbó-út 51. számú házingatlanra vonatkozó adatokat:

Telekkönyvi tulajdonos: Magyarországi Református Egyház

A házingatlan jellege: templom, lelkészi hivatal, gyülekezeti otthon, lelkészi-, gondnoki és alkalmazotti lakás.

⁵⁰ Magántulajdonban. Másolatban a közzetevő birtokában.

⁵¹ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzetevő birtokában. Gépelt, másolati példány.

Helyiségek száma, nagysága, rendeltetése: 1 imaterem 21*7 m, 1 lelkészi hivatal 5*2 m, 1 lelkészlakás 3 szoba mellékhelyiségekkel összesen 237 m³., 1 gondnoki lakás 2 szoba mellékhelyiségekkel 189 légméter, 3 alkalmazotti lakás á 1 szoba, összesen 57 lég-m³, 4 vendégszoba összesen 42 lég-m³, 1 fürdőszoba, 1 konyha, 3 W.C. és 4 egyéb mellékhelyiség összesen 45 lm³. Összesen 39 helyiség.

A házingatlan helye: Budapest, II., Bimbó-út 51.

A házingatlan tkvi betéte: Duna-jobbparti 6403 A-3 12,806 hrsz.

Budapest, 1952. február 29.

Mély tisztelettel

A Bimbó- út 51. számú ház gondnoka

Ajánlott

28. Hajós Emil levele a Református Egyetemes Konvent Elnökségének – 1952. április 19.⁵²

29/1952 sz.

Főtiszteletű Konventi Elnökség!

A Bimbó út 51. sz. épület átadása, illetve átvétele, mint azt Finta István osztályvezető úrral telefonon előzetesen közöltem, 1952. április 17-én megtörtént. Az épület berendezési és felszerelési leltárát tartalmazó vonatkozó jegyzőkönyvet a mai napon írtuk alá és azt mellékelten átnyújtom.

Budapesten, 1952. április 10-én

mély tisztelettel Hajós Emil s. k.

a Bimbó út 51. sz. épület volt gondnoka

29. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1952. szeptember 3. / részletek/⁵³

[235. o.] Jegyzőkönyv

a Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1952. szeptember 3.-án szerdán de. 11. órakor az Alapítvány Bpest XI. Bocskai út 10. sz. a. lelkészi hivatalában megtartott üléséről.

⁵² Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzeveő birtokában. Gépelt, Hajós Emil által aláírt példány.

⁵³ Magántulajdonban. Másolatban a közzeveő birtokában.

1. Jelen vannak: Groó Gyula elnök, dr. Benkó Ferenc alelnök, Éliás József igazgató lelkész, Hajós Emil gazd. vez., Győry Elemér ref. püspök, Olt Vilmos ev. lelkész, Benczúr László, dr. Benes Miklós igazgatósági tagok.

[...] [237. o.] 7. A református lelkész (Éliás József) a református ág munkájáról számol be. Jelenti, hogy a [238. o.] Bimbó útról történt elköltözés következtében az ág munkája a délelőtti istentiszteletek tartásán kívül alig szenvedett hátrányt. A bibliaórák folynak, mint rendesen, a látogatottság jó, az egyes bibliaórák résztvevői részére szeretetvendégséget is tartanak. Gyakran fordulnak hozzá a hívek eligazításért a gyakorlati élet napi kérdéseiben is és jó ilyenkor a Szentírásnak azt a pozitív üzenetét továbbítani, hogy aki nem akar dolgozni, ne is egyék.

Győry Elemér fontosnak tartja, hogy a bibliaórák és a „Jó Pásztor” szolgálata, amelyet a múltban is mindig nagy figyelemmel kísért, a jövőben is tovább folyjon és különösen az eligazítás szolgálatát, amely minden lelkipásztor munkája jelentős részét képezi, tartja lényegesnek. Kéri a „Jó Pásztor” lelkészeit, hogy ily irányban továbbra is pozitív értelemben hassanak közre.

Igazgatóság Éliás József jelentését köszönettel veszi tudomásul.

[...] [239. o.] 9. a) Gazdasági vezető jelenti, hogy az 1952. febr. 15.-i igazg. ülés által rendben talált 1951. évre vonatkozó alapítványi zárszámadást beterveztették a Református Egyetemes Konventnek és az Evang. Egyházegyetemnek és végül, mint állami főhatóságunknak az Állami Egyházügyi Hivatalnak. Időközben megérkezett az Állami Egyházügyi Hivatal május 9.-én kelt 15.363 sz. átirata, amely a betervezett elszámolást jóváhagyólag tudomásul veszi.

b) Jelenti továbbá, hogy a legutóbbi igazgatósági ülés óta az Alapítvány életében az a változás történt, hogy a Bimbó úti Otthon megszűnése következtében az Alapítvány a Kelenföldi Evangélikus Egyház presbitériumának szeretetéből ide a Bocskai út 10. sz. a. költözött.

c) A Bimbó út 51. sz. alól történt elköltözéssel kapcsolatban, helyszűke miatt szükségessé vált [240. o.] több leltári berendezési tárgy eldizponálása. Így a Református Egyetemes Konvent rendelkezésére bocsátottunk: egy puhafa íróasztalt, egy fiókos asztalt és két farkarosszékot. Az Evangélikus Munkaág rendelkezésére bocsátottunk egy Underwood írógépet (1.962. 911-5. sz.), 20 összecsukható kerti széket nagyon hibás, rossz állapotban és egy kerti nyugágyat. A még fennmaradó, erős javításra szoruló holmikat a Bizományi Áruház Bútorosztályán értékesítettük, éspedig:

1 (egy) iratszekrényt rendkívül hibás Ft 600

1 (egy) puhafa fehér felsőszekrény részt 200

1 (egy) bőrgarnitúrát (egy dívány, két fotel) rendkívül rossz állapotban 600

1 (egy) ebédlőasztalt, 6 személyes 200

Összesen tehát Ft 1.600, azaz ezerhatszáz forint értékben.

Igazgatóság a gazd. vezető jelentését köszönettel veszi tudomásul.

30. Éliás József - Tanúsítvány 1991. szeptember 5.⁵⁴

Tanúsítvány

a Budapest, II. Bimbó út 51. sz. ingatlan tulajdonlása ügyében.

Minden jellegű felelősségem teljes tudatában tanúsítom és ismertetem az alantiakat.

Előzmények

A Budapest, II. Bimbó út 51. sz. ingatlana eredetileg a Kanadában élt Schober nevű selyemgyáros, illetve elhunytja után az özvegye tulajdona volt. Schoberék a fenti ingatlant bérbe adták az Argentin Követségnek. A követség távozása után a náciellenes ellenállók rejtekhelye lett, míg találatot nem kapott és romossá nem vált.

Az az International Hebrew Christian Alliance, amely engem 1948-ban 800 font emlékdíjjal tüntetett ki (ezt a Nemzeti Bankon keresztül juttatta el, én meg az utolsó fillérig az Albizottság pénztárába befizettem), amely tehát a Jó Pásztor Misszió szolgálatáról jól informált volt, ezért hívta meg előadókörútra az USA-ba Hajósné Máriát, közölte velem, hogy kész olyan ingatlant vásárolni számunkra, amely céljainknak jól megfelel. Mikor megtudtuk, hogy Schorbernek kész eladni 4500 dollárért romvilláját, de csak dollárt (és nem forintellenértéket) fogad el, engedélyt kértem és kaptam erre az akkori pénzügyminisztériumtól. Az IHCA-nak újabb 5000 dollárjába került a villa helyreállítása: olyan esztétikus és célszerű épület lett belőle, hogy látványa nyomán egyik lelkészünk azt mondta: „Isten kegyelme nemcsak jó, hanem szép is!”

A Bimbó út 51. telekkönyvi tulajdonosává lett IHCA vezetői – többször látogattak meg minket az USA-ból, mind az Egyesült Királyságból – érzékelték az akkori magyar politikai helyzet ingatlanságát és sejtették, hogy olyan veszélyeztetettség léphet fel, amelyben azonnal kell cselekedni, hogy menteni lehessen a menthetőt, ezért – a jogi doktorátussal ékesített (akkor

---

⁵⁴ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közétevé birtokában. 3 oldal, oldalanként aláírt gépelt (valószínűsíthetően másod)példány. A levél tetején bélyegző az alábbi adatokkal: ÉLIÁS JÓZSEF ref. lelkész, író, H-4032 Debrecen, Egyetem sugárút 70. T: 0036-52/26-537. (Éliás József a Bimbó út 51. államosítása után a hagyatékában fellelt iratok tanúsága szerint először 1965. augusztus 15-én fordult levélben dr. Kádár Imréhez javasolva, hogy az Egyház kérje vissza az ingatlant. E levelét „Igen szigorúan bizalmas!!!” jelzettel látta le, ezért a dokumentumot nem közöljük.

még a hit és a hűség állapotában levő), tapasztalt – Dr. Kádár Imrének adtak olyan – USA-beli közjegyzővel hitelesített felhatalmazást, miszerint a Bimbó út 51. sz. ingatlanal szabadon rendelkezhet veszélyeztetettség esetén. Ez az „eset” hamar bekövetkezett: a pártállam hajsztát indított az idegen tulajdonok, tulajdonosok s azok megbízottai ellen. Erre való tekintettel kötötte meg a lehető legszabályosabban Dr. Kádár Imre a Magyarországi Református Egyházzal az ajándékozási szerződést. Így lett a Bimbó út 51. sz. ingatlan a MRE telekkönyvi tulajdona.

[Kézzel aláírva: „Éliás József”]

[2. o.] /Tanúságtételelem folytatása:/

Elképzelhető, milyen váratlanul ért minket az előadottak után a Bimbó út 51. „folytatásos” államosítása. Kénytelen vagyok kissé részletesebb lenni. Az adott napon késő délután (alkonyba hajlóan) Dobos János kollégabarátomék vendége voltam, amikor kaptam a telefont a Bimbó út 51.-ből, mert sürgősen jelen kellennem, vár a négytagú államosító bizottság. Már egyébként is menni készültem a közelgő bimbóúti bibliaórára, de hát villamossal és autóbusszal pontosan érkeztem volna meg, így viszont taxit kellett rendelnem. Mikor az imaterembe léptem, már számos testvérünk jelen volt (riadt tekintettel néztek), előttük közölte velem az államosító bizottság, miért jött. Elmondták, hogy a bentlakóknak gondoskodnak lakásról záros határidőn belül, de „holnaptól” már nem léphetek be az épületbe.

A négy államosító az én megérkezésemig is beszélgetett, sőt ingerülten vitatkozott a bibliaórára várakozókkal, akik a hivatalos aktus után – csitításom ellenére – közölték, hogy „nem fogunk belenyugodni ebbe a galádságba!” Persze én se nyugodtam bele, ezért a Bimbó út 51 államosítása széles egyházi körökben megütközést keltett. Az államosítás spiritus rectorai erre nem számítottak, de anélkül, hogy feladták volna tervüket, ahhoz a fogáshoz folyamodtak, hogy az állam csak bérbe veszi a Bimbó út 51.-et. Persze a lényegen ez egyáltalán semmit se változtatott: én többé nem léphettem be, a bentlakókat elköltöztették és az ingóságokat – igaz, leltár ellenében (mellékletként csatolom) – elhurcolták. Kb. egy év múlva telefonon kerestem fel a kereskedelmi minisztériumnak azt az osztályvezetőjét aki az épületet használatba vette – személyesen nem fogadott – és érdeklődtem, hogy mikor fizetnek bérleti díjat a bérlemény után. Lakonikus volt a felelet: Soha se, mert közben az ingatlant államosították, ezt „Kiss Róland elnök úrral élőszoval közölték”. Kértem, hogy e végzésüket küldjék meg írásban. A főosztályvezető a fülembé nevetett, mondván: Hogyne! Hogy maga a papírunkat meglobogtassa, ismerjük magát!

A Bimbó út 51. célját tekintve kell néhány eligazító s remélem, hitelesnek minősíthető szót írnom. Az ajándékozási szerződés szövegében van egy félreérthető kifejezés: zsidómisszió. A sietséggel magyarázható, hogy Dr. Kádár Imre e kifejezést kommentár nélkül használta. A „zsidómisszió”-n

általában térítést értenek valamelyik felekezetbe, prozelita-gyűjtést. Az IHCA már csak azért sem lehetett ilyen célú, mert legalább 13 felekezetből kerültek ki tagjai, lényege szerint ökumenikus szerv mind a mai napig. A Bimbó út 51 az államo- [kézzel aláírva: „Éliás József”] [3. o.] /tanúságtétel folytatása:/ sítás előtt olyan lelkigyakorlatos ház volt, amelynek a szellemiségét a keresztyén és zsidó közeledés munkálása, a MÁSSág szeretetben elfogadásának bibliai-teológiai alapozása, a feltétel nélküli humanitás gyakorlása határozta meg. Amikor az IHCA vezetője, Reverend Jacob Peltz meglátogatott minket és látta egyik sorozatunk hirdetésének a plakátját e szöveggel: Zsidóknak a keresztyénségről, keresztyének [utólag kézzel beszúrva: „nek”] zsidóságról, – szinte felkiáltott, mondván: Erre van most nagy-nagy szükség. E célhoz kapcsolatosként társult, hogy – mivel a MRE-nak Budapesten a Bimbó út 51 volt az egyetlen lelkigyakorlatos háza (ezért olyan nagy a hiánya) – teológiai tanári, egyházkerületközi, presbiteri, evangelizációs konferenciák szüntelen sora adta a lelkigyakorlatos ház programját.

Az előadott tanúságtételt alátámasztva mellékelem:

- 1/ az ajándékozási szerződést,
- 2/ a birtoklapot,
- 3/ az államosítást leplező un. bérleti szerződést,
- 4/ a belső leltárt,
- 5/ ingósági leltárt,
- 6/ épületi alaprajzokat.

Abban a reményben, hogy egyházunk visszakapja a számára feltétlenül szükséges és eddig nehezen nélkülözött, elvitathatatlan tulajdonát képező ingatlanát és az illetéktelen használók bocsánatot kérnek a MRE-től ezért az orzásukért vagyok

testvéri üdvözléssel:

[Kézzel írva: „Éliás József”]

Debrecen, 1991. szeptember 5. [50 szerepelt]. /Éliás József/

református lelkész,

nyug. lelkipásztor

[Kézzel hozzáírva:] a „Jó Pásztor” Misszió

volt igazgató lelkésze,

alapítványi ügyvivő,

az IHCA of Hungary főtitkára.

31. Éliás József levele a Magyarországi Református Egyház Zsinati Elnökségének 1991. szeptember 17.⁵⁵

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ ZSINATI
ELNÖKSÉGÉNEK,

Budapest

Abonyi u. 21.

1146

Főtiszteletű Zsinati Elnökség!

Kötelességemhez híven jelentem, hogy a Magyarországi Református Egyház kizárólagos és telekkönyvi kivonatát képezte 1949. augusztus 26.-tól a Bimbó út 51. sz. alatt levő, 463.70 négyszögölnyi ház- és telekingatlan, állandó konferenciai telep és templomi szolgálatra is használt ingatlan, amelyet

1951. október 18.-án (alattomos módon) államosítottak. Azóta is a kereskedelmi minisztérium alkalmi felhasználásában van.

Annak, aki megtekinti ezt a rózsadombi ingatlanunkat, felesleges ecsetelnem, milyen eszményi szolgálati helye lenne ez Egyházunknak. Éppen ezért javaslom, hogy a Főtiszteletű Zsinati Elnökség tegye meg a szükséges lépéseket azért, hogy a jogos tulajdonos, a MRE visszakapja azt az ingatlanát, amelytől jogtalanul megfosztották.

A fentiekkel kapcsolatos okmányok birtokomban vannak, ezeket kész vagyok – jegyzőkönyv ellenében – annak a küldöttnek vagy küldöttségnek átadni, amelyet átvételével megbíz a Főtiszteletű Elnökség. E küldöttséggel vagy küldöttel együttműködve ismertetem a „Bimbó út 51” – szintén jegyzőkönyvbe foglalandó – történetét.

Adatok

A Bimbó út 51. tulajdonjogának kelte 1949. aug. 26, telekkönyvi bejegyzésének kelte 1950. aug. 4.

A Bimbó út 51. telekkönyvi adata 6405 A+3 sorsz. 12806-807 a helyrajzi szám. Terület: 463.70 négyszögöl.

Az államosítás kelte 1951. október 18.

Testvéri üdvözléssel:

Debrecen, 1991. szeptember 17. Éliás József
református lelkész,

---

⁵⁵ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzétevő birtokában. 1 oldal aláírt gépkelt (valószínűsíthetően másod)példány. A levél tetején bélyegző az alábbi adatokkal: ÉLIÁS JÓZSEF ref. lelkész, író, H-4032 Debrecen, Egyetem sugárút 70. T: 0036-52/26-537

Ajánlott nyug. lelkipásztor

32. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának levele Éliás Józsefnek 1992. május 22⁵⁶.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Irodája

Budapest XIV. Abonyi utca 21.

Telefon: 1-227-870, 1-227-878, 1-227-879

Postacím: 1440 Budapest Postafiók: 5.⁵⁷

T.M. 259⁵⁸/1992

Nagytiszteletű

Éliás József lelkész, író úrnak

DEBRECEN

Egyetem sugárút 70.

4032

Budapest, 1992. május 22.

Kedves Jóska Bátyám!

Elnézéset kérem, hogy leveledre ily késve válaszolok, és hogy még a Bimbó u. 51. ügyében nem adtam tájékoztatást.

Ez azért is történt így, mert akkor szerettem volna írni, amikor valami érdemlegeset tudok közölni Veled.

A helyzet a következő:

Az épület visszaigénylését időben beadtuk, azt a Minisztérium elfogadta, igényünket elismerte és ennek nyomán a telekkönyvnel 10 évre letiltott minden tulajdonjog változtatást.

Ugyanakkor felhívta a figyelmünket arra, hogy vegyük fel a kapcsolatot az épület használati jogát élvező Budapesti Fővárosi Önkormányzattal a további tárgyalásokra nézve. Tudniillik az épületben a Fővárosi Önkormányzat által működtetett leánykollégium van.

Az első tárgyalás megvolt a Fővárosi Önkormányzat és a magyarországi Református Egyház képviselői között, több más ügyben is. Ezen megneveztek azokat, akik az Önkormányzat részéről a Bimbó út 51. ügyében ille-

---

⁵⁶ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzevető birtokában. Eredeti, aláírt két oldalas gépelt irat. Az aláíráson a „Magyarországi Református Egyháza Zsinata” körbélyegző.

⁵⁷ Fejléces papírra előnyomva

⁵⁸ kézzel beírva

tékesek. Itt tartunk ma. A jövő héten valószínűleg meglesz az első érdemi tárgyalás is.

Azok a bennfentesek – és akik ismerik az efféle ügyeket – nem nagyon biztatnak, mert az SzDSz vezetésű Önkormányzat rendkívül keményen ellenzi az ingatlanok egyházi tulajdonába való visszajuttatását.

Ez megmutatkozik a Bethesda Kórházzal kapcsolatos tárgyalásokon is, hiszen mindig újabb és újabb követelésekkel állnak elő, ami hovatovább lehetetlenné [2. o.] teszi az ügy végzését és gyors lerendezését.

Jóska Bátyám! Az eredeti dokumentumokat, melyeket voltál szíves a rendelkezésünkre bocsátani, nem tudom visszaküldeni Neked, mert a tárgyalások folyamán bármikor szükség lehet rájuk, de szívesen felajánlom, hogy már most – ha szükséges – mindenről készítünk másolatot addig is, amíg le nem záródik valamilyen formában ez az egész ügy.

Jó egészséget kívánva sok szeretettel köszönt:

(Merétey Sándor)

osztályvezető

33. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának levele Éliás Józsefnek 1992. július 13.⁵⁹

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Irodája

Budapest XIV. Abonyi utca 21.

Telefon: 1-227-870, 1-227-878, 1-227-879

Postacím: 1440 Budapest Postafiók: 5.⁶⁰

T.M. 358⁶¹/1992

Nagytiszteletű

Éliás József református lelkész, író

DEBRECEN

Egyetem sugárút 70.

4032

Budapest, 1992. július 13.

Kedves Jóska Bátyám!

⁵⁹ Éliás József hagyatéka, magántulajdon. Másolatban a közzetevő birtokában. Eredeti, aláírt két oldalas gépelt irat. Az aláíráson a „Magyarországi Református Egyház Zsinata” körbélyegző.

⁶⁰ Fejléces papírra előnyomva

⁶¹ kézzel beírva

Végre valahára hozzájutottunk a Bimbó út 51.-nek az Általad rendelkezésünkre bocsátott anyagával foglalkozni.

A másolatokat megcsináltuk és most mellékelten szeretettel küldöm.

Sajnos úgy néz ki, hogy a Bimbó u. 51. visszakerülése egyházi tulajdonba nem az idei témák közé tartozik, éppen az ott működő leánykollégium miatt. De reméljük, hogy jövő őszre már birtokba vehetjük és az eredeti céloknak megfelelően használhatjuk.

Kedves leveledet, tájékoztatásaidat, segítségedet – melyek igen fontosak voltak – hálásan köszönöm.

Engedd meg, hogy ezúton is jó egészséget, sok áldást kívánjak.

Szeretettel köszönt:

(Merétey Sándor)

osztályvezető

Dokumentumok listája

1. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége Választmányának jegyzőkönyve – 1947. szeptember 8. /részlet/ 105
2. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége Választmányának jegyzőkönyve – 1948. január 25. /részletek/ 106
3. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1948. április 29. /részletek/ 106
4. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Igazgatósági ülésének jegyzőkönyve – 1948. október 28. /részletek/ 108
5. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1949. január 21. /részletek/ 109
6. Az International Hebrew Christian Alliance Magyarországi Szövetsége rendes közgyűlésének jegyzőkönyve – 1949. január 22. /részletek/ 110
7. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa elnöki tanácsának jegyzőkönyve – 1949. március 2. /részletek/ 111
8. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Igazgatósági ülésének jegyzőkönyve – 1949. március 2. [161. o.] /részletek/ 112
9. Kádár Imre meghatalmazása - 1949. március [?] 113
10. Kádár Imre általános meghatalmazása az IHCA USA-tól 113
11. Az International Hebrew Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1949. március 28. /részletek/ 113
12. Az International Hebrew Alliance Magyarországi Szövetsége választmányának jegyzőkönyve – 1949. április 25. /részletek/ 115

13. A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje „Jó Pásztor” Albizottsága ülésének jegyzőkönyve – 1949. július 6. /részletek/ 115
14. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1949. július 29. /részletek/ 116
15. Ajándékozási szerződés leirata 1949. augusztus 26. 117
16. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1949. november 21. /részletek/ 120
17. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1949. december 15. /részletek/ 120
18. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa Elnöki Tanácsülésének jegyzőkönyve – 1950. július 22. /részletek/ 121
19. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1950. július 22. /részletek/ 121
20. a Magyar Evangéliumi Egyházak, „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa elnöki tanácsának 1950. szeptember 6-án du. 4 órakor a Bimbó út 51. sz. a. megtartott üléséről. 122
21. a Magyar Evangéliumi Egyházak, „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának 1950. szeptember 6-án szerdán du. 5 órakor a Bimbó út 51. sz. a. megtartott üléséről. 122
22. A Református Egyetemes Konvent Zsidó- és Pogánymissziói Munka-ága intézőbizottsági ülésének jegyzőkönyve – 1950. október hó 17. /részletek/ 123
23. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1950. december 27. /részletek/ 123
24. Szerződés leirat – 1951. október 18. 124
25. Leltárfelvételi jegyzőkönyv – 1951. november 1. 126
26. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1951. december 17. /részletek/ 127
27. Hajós Emil levele a Református Egyetemes Konvent Elnökségének – 1952. február 29. 127
28. Hajós Emil levele a Református Egyetemes Konvent Elnökségének – 1952. április 19. 128
29. A Magyar Evangéliumi Egyházak „Jó Pásztor” Missziói Alapítványa igazgatóságának jegyzőkönyve – 1952. szeptember 3. /részletek/ 128
30. Éliás József - Tanúsítvány 1991. szeptember 5. 130
31. Éliás József levele a Magyarországi Református Egyház Zsinati Elnökségének 1991. szeptember 17. 133
32. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának levele Éliás Józsefnek 1992. május 22. 134
33. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának levele Éliás Józsefnek 1992. július 13. 135